Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subatica, januar 2023. - Godina XIX - Broj 211 - Cina: 50 dinara

ISSN 1451-2505

Konstituisan peti saziv Bunjevačkog nacionalnog savita

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Subatica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subatica na bunjevačkom"

Radio Subatica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

„Radio Spektar"

Treći program Radio Novog Sada (100 MHz) petkom od 14,15 sati

Slušajte „Bunjevački radio"

www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio-televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, ***Dan Velikog prela***

23. februar, ***Dan izbora prvog Nacionalnog savita***

15. avgust, ***Dan Dužijance***

25. novembar, ***Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena***

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBATICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBATICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

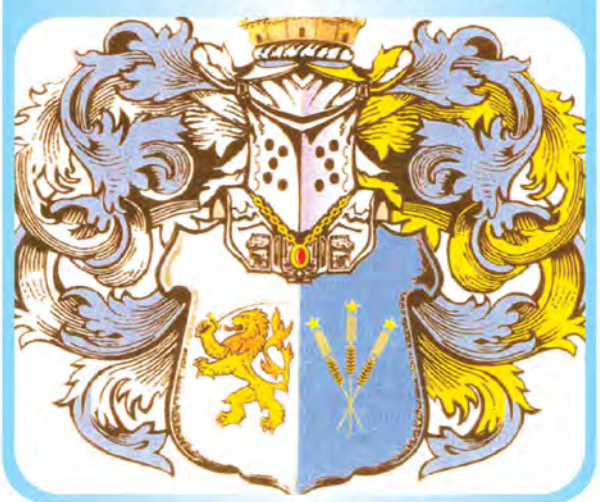

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine

Godina XIX Broj 211
Januar 2023.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subatica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC":
Boris Bajić

Glavni i odgovorni urednik „Bunjevački novina":
Nikola Stantić

Redakcija:
Nikola Stantić (novinar i lektor)
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)

Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Nikola Ostrogonac, Eva Kovač Pečkai

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Fotografija:
Nikola Stantić

Naslovna strana:
Konstituisan Nacionalni savit

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2,
24000 Subatica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subatica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759

CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Proslavili smo Božić, kako je to i red, al to ne znači da nam vridnosti Božića mogu ostat u „zapećku" do decembra. Jel, kako to kažu i teolozi, Božić slavimo svakog dana, el ga ne slavimo nikad.

Nakon Božića smo ušli u još jednu godinu, a po tradiciji, svako poglavlje nosi štogod novo. Imamo pravo bit zabrinuti, kriza ne mimoilazi bilo koga od nas, u većoj el manjoj miri, al to ne znači da moramo bit potišteni. Jel, to novo što stiže mož bit i dobro, često zavisi od nas kako ćemo se snać u datoj situaciji. Jel, ko što „nije snig da zavije brig, već da svaka zvir svoj trag pokaže", tako je i kod nas. Svaki zadatak, pa i onaj koji se čini najtežim, mož bit savladiv, a iskustva koja se steknu na putu do tog cilja vridna su za čitav život.

Tako je i kod Bunjevaca, pa i u radu Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Tokom decembra, a nakon izbora u novembru, konstituisan je peti saziv Savita. Prid njim su izazovi, niki su novi, a niki postoje već godinama. Dekret iz 1945. godine je „rana koja peče", podsića da papir i te kako mož posić, i to duboko.

No, tu su i primeri koji pokazivaje kako se upornost isplati. I ove novine koje izlaze u kontinuitetu su jedan od dokaza, dokaz je i jedna armija đaka koja je tokom svojeg osmogodišnjeg škulovanja mogla izučavat bunjevački jezik, te kulturu i tradiciju svoje zajednice, dokaz su i nacionalni praznici koje slavimo, ko što je Dužijanca koja puni srce ponosom, a dokaz je, konačno i to što je bunjevački jezik u službenoj upotribi u Subatici već više od godinu dana.

I zato neka i ova, 2023. godina bude ispunjena izazovima koje smo privazišli.

Strana 4-6

Strana 7-8

Strana 11-12

Strana 16

Strana 17

Strana 20

Sadržaj

4-6
„Sazrili smo ko zajednica"
7-8
„Cilj – da se skućimo i dalje razvijamo"
10-11
Tolerancija koja se vikovima gradi i čuva
16
Tradicija koja odoliva
17
Na putu da postanu novinari
19
Uvik zanimljiva nastava
20
Vridna porodična okupljanja
21
Pravili čestitke od slame
22-23
I folkloraši čekali Dida Mraza

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

PROTEKLU GODINU U RADU NACIONALNOG SAVITA BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE OBILUŽILE SU UOBIČAJENE AKTIVNOST, AL I POPIS STANOVNIŠTVA, TE IZBORI ZA NACIONALNE SAVITE

„Sazrili smo ko zajednica”

Kako je to i običaj, u prvom broju u godini „Bunjevačke novine” donose divan sa pridsidnicom Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, a nedavno održani izbori pokazali su da će i u narednom mandatu, petom od kako postoji NSBNM, ovu ulogu imat **dr Suzana Kujundžić Ostojić**. Protekla, 2022. godina, donela je nove izazove, bilo je to projekata i aktivnosti koje su već uobičajene, al i dvi koje su izazvale dosta pažnje – popis stanovništva i izbori za nacionalne savite nacionalni manjina u Srbiji.

Benefiti jezika u službenoj upotribi

Poznato je da se svaki savit, pa i bunjevački, stara o četri oblasti, a čini se, kako je u poslidnje vrime službena upotriba jezika konačno došla na svoje misto. Naravno, uticaj na to imalo je okončanje projekta koji je uključivo ričnike, standardizaciju, pravopise, gramatiku..., a kroz gotovo jednoglasnu odluku Skupštine Subatice da u ovoj varoši bunjevački bude jedan od četri jezika u službenoj upotribi.

– Već više od godinu dana kancelarija NSBNM privodi sve odluke sa nivoa varoši, a upravo su privedeni i osnovni podaci koji su potribni kako bi i zvaničan portal Subatice bio na bunjevačkom. Dakle, istorijat, statut i svi ostali relevantni elementi biće na bunjevačkom jeziku. Slidi korak da to urade i sve ostale varoške institucije koje smo mi pripoznali da su nam od značaja. To znači da nam pridstoji tušta posla u narednom periodu po tom pitanju. Pridstoji nam i obaveza da imamo sudskog tumača, jel jezik to zahtiva. Ostaje nam i zadatak formiranja lektorata, jel će to bit prva instanca nakon koje kogod mož imat odgovarajući sertifikat da je naučio bunjevački jezik. To otvara onda naredni korak da imamo osobe koje su sertifikovane da mogu privodit na bunjevački i to se mora razgranat. S lektoratom iđe i otvaranje jednog izbornog predmeta, slično ko što se radi na Pedagoškom fakultetu u Subatici, te da se tako štogod omogući i u Subatici, budućim vaspitačima i učiteljima. Tad ćemo moć kazat da imamo zaokružen cilinu po pitanju jezika – divani dr Kujundžić Ostojić, pa nastavlja:

Suzana Kujundžić Ostojić

– Mi, ko Nacionalni savit, smo na svemu tom insistirali i ranije, a sad, kad imamo jezik u službenoj upotribi, imamo i veće ingerencije i šanse. Sve to, naravno, mora pripoznat i Ministarstvo za prosvitu.

Usaglašavanje sa skupštinskom odlukom se spovodi, mogu to vidit i varoščani koji primećivaje četvorojezične natpise. Svakako, jačanje ovog elementa donosi i druge benefite.

– Vrime je isprid nas i virujem da će bit dosta benefita za našu zajednicu po pitanju jezika. Imali smo nedavno sastanak s pridstavnicima Savita Evrope, di je bilo divana o izradi Lokalne povelje o zaštiti manjinski jezika, ko što je bilo u Senti. Tu zaštitu možemo očekivat u Somboru... Vidićemo još di još možemo zaštitit naš jezik. Take korake čekamo sa velikom radošću – jel ćemo imat mnogo vidljiviju jezičku sliku.

Tušta prostora za unapriđenje kulture

U radu jedne zajednice možda se prvo pripoznaju elementi kulture, od nigovanja običaja i tradicije, priko folklora, nošnje, izložbi... I najveći broj udruženja iz bunjevačke zajednice se upravo bavi i ovim elementima.

– Nacionalni savit je ko i svi prijašnji godina pomago udruženjima. Najviše su bila vidljiva folklorna društva sa kojima organizujemo većinu naši nacionalni praznika. Zaista smo se trudili da za svaku saradnju nađemo način kako to je uvažimo i kako da pomognemo. Sigurna sam da bi bez pomoći Savita naša udruženja teško radila. Konkurisalo se na svim nivoima, sridstva su podiljena nuz podršku nezavisne komisije, tako će bit i nadalje. Koliko se moglo, radili smo maksimalno.

Promine u Savitu nakon novembarski izbora donose priliku i za promine u svim oblastima o kojima se Savit stara, pa i u kulturi, nastavlja dr Kujundžić Ostojić.

– Novi saziv Savita doneće sigurno i nov prisik stvari. Sigurno je da ćemo razmatrat sve ono što se dešava u kulturi, gledaćemo šta je od značaja, šta je dobro, a

šta triba unapridit. Virujem da se svi trude da manifestacije budu dobre, al to ne znači da je to na nivou na kojem bi tribalo bit. Ima tu manifestacija di je tušta prostora za unapriđenje. Da bi u narodu štogod zaživilo, pokazala su to iskustva, triba proć bar pet godina, da se stekne jedna rutina za onog ko pravi i radi, al i za one koji posićivaje. Moramo poka-zat, nakon dvadest godina rada, da smo zriliji u svim oblastima, pa i u kulturi – ističe pridsidnica NSBNM, pa nastavlja:

– Ustanova kulture „Centar za kulturu Bunjevaca" postoji pet godina, sad se mož smatrat zaista institucijom, pomogla je svakom udruženju koje se obratilo. Kako sa sridstvima, ljudstvu, organizaciji, nošnjom, elementima za izložbe – Centar je bio servis za sve.

Zaokružit oblast obrazovanja

Niki od najvažniji koraka u proteklom periodu su urađeni i na polju obrazovanja. Izborni predmet bunjevački jezik sa elementima nacionalne kulture se pridaje u kontinuitetu već petnajst godina u osnovnim škulama, a tu priliku već dvi godine imaje i đaci u sridnjim škulama.

– U osnovnim škulama već imamo određeni sistem, al sa opet tušta prostora za napridak. Ko Savit dajemo sve što možemo, od paketića, izleta, ekskurzija, odlazaka u pozorište, škulskog pribora – jedna četvrtina sridstava Savita odlazi na ovu oblast. Kad se tom pridoda da se bunjevački pridaje i u sridnjim škulama već dvi godine, u četri škule, i te aktivnosti finansira Nacionalni savit, onda je to još značajnija stavka. Ne možem kazat da je broj đaka u sridnjim škulama na zadovoljavajućem nivou. Više je razloga za to – čini mi se da ni samim direktorima škula nije jasno koliko je nama taj predmet važan; kad pogledate koliko predmeta ima jedan učenik, onda mu često ne fali još dodatni obaveza; spajamo i učenike iz više škula, usklađivamo rasporede, da se ne bi dešavalo da đaci-putnici čekaje po dva prazna časa... Tu je bila i korona koja je dosta uticala na nastavu. Svakako nam pridstoji da zajedno sa pridavačima i dicom radimo zajedno. Potribno je, kako sam i kazala, da prođe jedan period kako bi se to ustalilo.

Ono što je posebno dobro jeste da su dica upućenija jedna na druge, kaže naša sagovornica, pa nastavlja:

– Drago mi je da se dica koja su se opridilila za bunjevački divno druže, iako su iz različiti škula, iako nisu isto godište. Oni su jedan pravi tim koji sarađiva i to je lipo vidit.

U proteklom periodu se radilo i po pitanju udžbenika, u toku je rad na onima za sedme i osme razrede, baš ko i za sridnje škule. Takođe, najavljivan je rad i sa najmlađima.

– Tribaje nam sridstva, al nam tribaje i ljudi. Zato pozivam sve one koji pripoznaju sebe u ovom što radimo da nam se jave. Tribaće nam jedna veća grupa obrazovani ljudi sa kojima ćemo sarađivat. Koliko sam informisana, tribalo bi da se oformi grupa na bunjevačkom u vrtiću u Tavankutu. Što se tiče pridškulski grupa oni bi mogli imat bunjevački kroz određene radionice, kako bi i oni bili senzitivisani da su bilingvalni, da imaje svoj maternji jezik i srpski jezik na kojem će se kasnije škulovat.

U informisanju novi prostori za osvajanje

U oblasti informisanja dr Suzana Kujundžić Ostojić pripoznaje i dobre stvari, al, takođe, i one di ima prostora za promine.

– Ono što je kod informisanja dobro je da postoji protok informacija, one se objavljivaje i na dnevnom nivou. Dešavanja iz zajednice i dešavanja vezana za Savit, odluke i sidnice su vidljive, kako je to i zakonima definisano. Ima prostora za unapriđivanje, a to je svakako veći broj saradnika. Jel, što je veći broj saradnika, to je izdanje autorski šarenije i zanimljivije. Nije poenta, na primer, da jedna osoba piše cile no-

MINISTAR SPROVODI POLITIKU DRŽAVE

Napetu situaciju u kojoj su se priklapali popis i izbori dodatno je „zategla" vist da je za novog ministra za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog izabran Tomislav Žigmanov. On se, ko istaknuti politički pridstavnik hrvatske zajednice nedvosmisleno izjašnjavo po pitanju Bunjevaca – i to u smislu da oni ne mogu bit samostalna nacionalna manjina, da bunjevački ne mož bit jezik...

– I taj događaj je tokom izborne kampanje bio iskorišćen da se kaže, izmed ostalog, da sam ja bila odgovorna za njegovo postavljanje. Volila bi da sam toliko moćna da postavljam ministre – nisam! Nisam ni ja bila srićna što je ta osoba postavljena na misto ministra , al kako je to i izašlo u našem saopštenju – ministri ne spravode svoju politiku i lične stavove, nego politiku države. Politka Srbije jeste da su Bunjevci priznata nacionalna manjina, sa svojim Savitom, sa svim atributima ko i sve druge manjine. Onog trenutka kad je posto ministar, Tomislav Žigmanov je prizno i bunjevačku zajednicu, i on to ne mož opovrgnit. I sam čin konstituisanja nacionalnog savita, pa ni bunjevačkog, se ne mož uradit brez potpisa ministra. Ministar mož imat svoj privatni stav o tom kako vidi jednu nacionalnu zajednicu, al u radu ministra mora bit pravičan prema svima. Naravno, vodićemo računa da svoje privatne stavove u toku rada ne pokaziva na bilo koji način koji bi nama štetio – komentariše pridsidnica NSBNM.

vine. Dostupnost informacijama mora bit bolja, na primer na društvenoj mriži fejsbuk je to već urađeno, al triba informacije učinit dostupnima i priko instagrama na primer... Nove prostore u informisanju moramo osvajat, jel primećivam i po sebi da do informacija češće dolazim priko telefona nego priko televizije na primer – divani pridsidnica NSBNM, pa se nadoveziva na emisiju „Spektar" koja je godinama jedan od sinonima za informisanje na bunjevačkom i o Bunjevcima.

– „Spektar" naši ljudi vole gledat. Velik napridak je ostvaren kad se ona počela emitovat u nediljnom ritmu. Možda ne bilo loše kad bi termin bio produžen, kad bi se možda dobila i kaka druga forma od Radio-televizije Vojvodine. Triba nać i druge mogućnosti, da, osim emisije kolažnog tipa ima i drugi vrsta emisija. Ono što je najvažnije, na razne načine se mož čut dosta informacija o Bunjevcima i informacija iz bunjevačke zajednice.

Čekajuć rezultate popisa stanovništva

Popis stanovništva je odložen za 2022. godinu, zbog poznate epidemiološke situacije. Ipak, kako su paralelno sa popisom bile i kampanje za izbore nacionalni savita, čini se da taka situacija baš nije odgovarala većini nacionalni manjina u Srbiji, pa ni bunjevačkoj.

– Oko popisa stanovništva se dugo radilo i priko Koordinacije nacionalni savita i sa Zavodom za statistiku, i svi su se zajedno trudili da koliko je god to moguće senzitivišu nacionalne manjine generalno da se izjasne o svojoj pripradnosti. Svako je na popisu mogu odabrat i svoj maternji jezik, a to što je sve bilo privedeno i na bunjevački je jedna vrsta osnaživanja naše zajednice. Ono što sam čula u neformalim razgovorima je da su se ljudi vrlo rado izjašnjavali ko Bunjevci. Koliko će to bit na kraju, čekamo informacije. Virujem da nas ima dovoljno. Broj stanovnika u Srbiji, pa i Subatici, je manji, al se nadam se to neće toliko odnosit na Bunjevce. Ono što, međutim, vidim ko problem jeste to što je naša zajednica prilično stara – vidićemo kako će to pokazat ovaj popis. Moramo ojačat vitalnost naše zajednice. U kampanji smo iz NSBNM i „Centra za kulturu Bunjevaca" uradili sve što smo mogli, kako bi do svakog čovika došli. Koliko smo u tom uspili, pokazaće i rezultati. Najavljeno je da će rezultata bit tokom aprila – komentariše dr Kujundžić Ostojić, te dodaje:

– Popis se poklopio sa izborima za nacionalne savite nacionalni manjina. To nije bila baš srićna okolnost. Čini mi se da su ljudi mišali te stvari i da njim nije baš bilo sve jasno. Divanila sam o tom i na poslidnjoj sidnici Savita u prošlom mandatu da nam je zadatak u tom trenutku bio da izađemo na izbore zajedno. Ta ideja nije bila prihvaćena, i to sigurno nije dobro uticalo na našu zajednicu. Ljudi su to shvatili u smislu antagonizma i rasprava, a nažalost, bilo je tušta stvari kojima uopšte nije bilo misto. No, određeni učesnici u ovim izborima su izabrali taki način i to je svakako njevo demokratsko pravo. Kad su se izbori završili, oni kojima smo se svi obraćali, kazali su kako žele da se radi.

Velik rezultat i velika odgovornost

Konstitutivnom sidnicom u decembru 2022. godine formiran je peti saziv Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. U izbornom procesu učestvovale su tri liste, a jedan od nji, koju je vodila naša sagovornica, osvojila je ubedljivu većinu. To je i donelo promine u sastavu Savita, pa i nike nove ljude koji do sad nisu imali priliku bit dio ovakog tila.

– Svaki izbori neminovno dovedu do određene disprezije. Da smo se odlučili bit na jednom listi, to bi bilo drugačije. Imali smo tumačenje pridsidnika Saveza bačkih Bunjevaca da to nije dobro, jer to onda ne bi bili izbori. Možem divanit samo o listi koju sam pridvodila i kazat da sam izuzetno zadovolja rezultatima. Dobili smo 15 mista od 19, to je velik rezultat, al i velika odgovornost. Jel, kad proteknu još ove četri godine, tribaće pokazat šta je to što smo mi sotim povirenjom uradili. Vrlo smo razmišljali šta je to što ćemo kazat da ćemo uradit u naredne četri godine. Za ovih deset godina, koliko sam na ovoj poziciji, sve što sam obećala sam i uradila. Prija ovi izbora sam našla letak od prija desetak godina, lista se zvala „Sad i uvik samo Bunjevci" – samo jedna stvar se nije nalazila tamo – da će bunjevački postat službeni u Subatici, a i to smo uradili – kazala je pridsidnica Savita, pa naglasila:

– Raduje me što je med naše kolege došlo i nikoliko oni koji nemaje iskustva u radu Savita. Oni nose novu energiju, volju i želju da se uradi štogod za svoj narod. Jel, ako znate da u Savitu nema autorski honorara, nema dnevnica, nema odlazaka na ručkove i večere – radi se o čistom entuzijazmu.

Nova godina nosi i nove izazove

Prilikom izbora za pridsidnicu NSBNM naša sagovornica je divanila o dva velika cilja koja stoje prid petim sazivom. Jedan je svakako poznat – pitanje Dekreta iz 1945. godine, a drugi također stoji ko zadatak godinama – pronać misto di Savit neće bit podstanar.

– Savladiva su obadva velika zadatka. Sazrilo je vrime da imamo svoj prostor – „Bunjevačku kuću". Započo je proces zaokruživanja finansijske konstrukcije, odnosno sridstava dovoljni da se kupi štogod što će pripadat Savitu, di bi mogo biti i „Centar za kulturu"... Bilo bi dobro da taki prostor ima i jednu pristojnu salu za izložbe, pridstavljanje knjiga... Po pitanju Dekreta iz 1945. godine pokušali smo iznet problem prid Skupštinu AP Vojvodine i vidili smo da to ne iđe u protekli nikoliko godina. Vidili smo i da su određene istorijske ličnosti u tom periodu rehabilitovane na sudu, pa je to putokaz i za nas.

U 2023. godini slide nove obaveze, a u NSBNM ističu kako će se trudit da i ona bude na kraju okarakterisana ko uspišna.

– Godinu će svakako obilužit godišnjica – 20 godina postojanja Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Tom će bit posvećeno nikoliko manifestacija. Počećemo proslavu na Prelu, a onda nam slidi i svečana sidnica 23. februara na koju ćemo pozvat sve one koji su u protekle dvi decenije bili članovi Savita i odbora. Nastavlja se i naučno istraživanje po pitanju istorije Bunjevaca, rič je o projektu koji će trajat četri godine. Polovinom 2023. nas očekiva jedno vridno izdanje – „Bunjevačke plemićke porodice". O tom se dosta divanilo, a sad ćemo imat sve to uokvireno, detaljno istraženo, sa svim grbovima – biće to jedno zaista kapitalno izdanje. Biće tamo i grb Bunjevaca, odnosno objašnjenje kako je nasto – na osnovu jednog bogatog legata koji nije dovoljno iskorišćen i poznat narodu. To je samo jedan dio stvari, a biće tu još tušta novina i interesantni stvari za našu zajednicu, al i šire, u smislu postavljanja naše zajednice na one pozicije di nam je odavno misto – kaže na kraju uvodnog divana u 2023. godini dr Suzana Kujundžić Ostojić, pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

N. S.

KONSTITUISAN NOV SAZIV NACIONALNOG SAVITA BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

„Cilj – da se skućimo i dalje razvijamo”

Za novu/staru pridsidnicu jednoglasno je izabrana dr Suzana Kujundžić Ostojić koja je započela svoj treći mandat na čelu NSBNM

U ponediljak, 12. decembra, održana je konstitutivna sidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Na sidnici, održanoj u prostorijama „Bunjevačke matice” u Subatici, nakon izbora radnog pridsidništva, potvrđeni su mandati svi članova novog saziva Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, petog po redu, a u odnosu na rezultate izbora održani 13. novembra.

Konstitutivnoj sidnici je u ime Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog prisustvovala i **Gordana Domanović**, savitnica sektora za nacionalne manjine, ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, koja je, izmed ostalog, poručila:

Gordana Domanović

– Želim vas pozdravit u ime ministra Tomislava Žigmanova i u ime cilog Ministarstva i čestitat vam na uspišno sprovedenim izborima i konstituisanju novog saziva Savita i čestitam vam na priuzimanju odgovornosti za učešće u radu Savita. Naša misija je da identifikujemo izazove sa kojima se suočava vaša zajednica, a najboji način za to je kontinuirani i neposridni kontakt sa pripadnicima manjine koju pridstavljate. Za ostvarivanje ovog zadatka neophodna je naša međusobna saradnja, razmina informacija i vođenje dijaloga svi članova Savita. Ministarstvo i ovim činom pokaziva posebnu zainteresovanost za rad i funk-

ČLANOVI NSBNM

Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine su prilikom konstituisanja činili: dr Suzana Kujundžić Ostojić, Veljko Vojnić, Dejan Parčetić, Tihomir Vrbanović, Sandra Iršević, Aleksandar Bošnjak, Antun Romić, Jadranka Tikvicki, Nikola Žuljević, Slavica Saulić, Ivan Dulić, Marija Brdarić, Gabrijela Diklić, Miroslav Vojnić Hajduk, Antun Fratrić, Tamara Babić, Boris Bajić, Dragan Kopunović i Branko Pokornić.

cionisanje vašeg Savita, kao i svi savita uopšte. Svisni smo svi različitosti i izazova sa kojima se susriću nacionalne manjine u Srbiji, ali jednako želimo nastavit davat punu podršku pri implementaciji manjinski prava...

Potom je održana i prva sidnica novog saziva Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Prilikom te sidnice održan je i izbor pridsidnika, odnosno pridsidnice Savita, a povirenje da i u narednom mandatu vodi NSBNM dobila je **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, jednoglasno.

– Krajnje je vrime da se skućimo, a sad nam je, nakon dvadeset godina postojanja, cilj da, nakon obavljenog bazičnog dila, rastemo. U smislu ostvarivanja prava, da to pokrije što veći krug Bunjevaca, da se borimo za naše pridstavnike u raznim tilima Varoši, Pokrajine i Republike, da budemo ko i sve ostale nacionalne manjine. Imali smo i gošću iz Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog. To je svakako lip gest. To bi povezala i sa saopštenjima tokom izbora za NSBNM, di je bilo rasprave oko tog ko je posto novi ministar. Ono što smo kazali se pokazalo ko tačno posli ne mnogo vrimena. I on radi svoj posо, sazvo je sve konsitutivne sidnice nacionalni savita, pa i bunjevačkog i čestito na formiranju i NSBNM. Ako ovo budemo znali iskoristit, biće to jedan pozitivan korak – istakla je dr Kujundžić Ostojić, te ja najavila pripremne radnje za nastavak rada, odnosno narednu sidnicu na kojoj će bit formirana sva ostala tila.

Med stvarima koje pridstoje je, kako kaže dr Kujundžić Ostojić, i tema Dekreta iz 1945. godine, a dodaje da viruje u ovaj saziv Savita.

– Koliko sam vidila i tokom izbornog perioda da su i ljudi koji nisu bili u Savitu sve ovo vrlo ozbiljno svatili. Mnoge stvari su svatili, čitali su, proučavali, pitali... Virujem da imamo dobar miks. Možda se kogod umorio u međuvrimenu, možda je kogod poletniji jer je nov, ali virujem će se ovaj tim u Savitu u naredne četri godine pokazat ko veoma dobar – kazala je, izmed ostalog, dr Kujundžić Ostojić na početku svog trećeg mandata ko pridsidnica NSBNM.

N. S.

KONKURS ZA IZBOR NAJLIPŠE PRELJSKE PISME

Konkurs za izbor „Najlipše preljske pisme 2023" na obilužavanju nacionalnog praznika „Dan Velikog prela 2023" – povodom 20 godina od osnivanja Bunjevačkog nacionalnog savita – koje će bit održano u četvrtak, 2. februara 2023. godine, u restoranu „Spartak" u Subatici.

Prijava u zatvorenoj koverti triba sadržat:

1. Tekst pisme sa šifrom
2. U posebno zatvorenoj koverti navest šifru, ime autora i broj telefona.

Rok za podnošenje prijava je 30. januar 2023. godine.

Prijave slat na adresu: „Centar za kulturu Bunjevaca", Trg cara Jovana Nenada 15/5, 24000 Subatica

Informacije na telefon 060/759-000-4.

KONKURS ZA IZBOR NAJLIPŠE PRELJE

Konkurs za izbor „Najlipše prelje Velikog bunjevačkog prela 2023" na obilužavanju nacionalnog praznika „Dan Velikog prela 2023" – 20 godina od osnivanja Bunjevačkog nacionalnog savita – koje će bit održano u četvrtak, 2. februara 2023. godine, u restoranu „Spartak" u Subatici.

Prijava kandidatkinja za izbor „Najlipše prelje" triba sadržat:

- ime i prizime
- adresu
- godinu rođenja
- zanimanje
- broj telefona
- kratka biografija (do po strane teksta)

Rok za podnošenje prijava je 30. januar 2023. godine.

Prijave slat na adresu: „Centar za kulturu Bunjevaca", Trg cara Jovana Nenada 15/5, 24000 Subatica

Informacije na telefon 060/759-000-4.

PRIJEM ZA PRIDSTAVNIKE MEDIJSKI KUĆA U SUBATICI

Godina u znaku iskušenja i teški odluka, al i rezultata

Na izmaku 2022. godine gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić** i pridsidnik Skupštine varoši Subatice **dr Balint Pastor** održali su tradicionalni novogodišnji prijem za pridstavnike medijski kuća u Medija centru u Varoškoj kući.

Balint Pastor i Stevan Bakić

Kako je gradonačelnik tom prilikom istako, za nama je godina puna veliki izazova, mnogi iskušenja i teški odluka:

– Ovo je godina u kojoj smo pokazali odlučnost i odgovornost u namiri za kvalitetniji život svi generacija naši varoščana.

Okolnosti pod kojima smo radili i postizali dobre rezultate su vam poznati. Pandemija kovida 19, ukrajinska kriza, energetska kriza, poremećaji na tržištu cina, al brez obrzira na sve, lično sam prizadivoljan ostvarenim i postignutim rezultatima. Ono što je nama za ponos to je već druga godina zaredom finansijska stabilnost varoši Subatice i to taka kaku ova varoš zasluživa.

Prisutnim novinarima, snimateljima i drugim medijskim radnicima obratio se i pridsidnik Skupštine varoši Subatice dr Balint Pastor:

– Želim vam se zafalit u ime Skupštine varoši i svi odbornika što ste pratili rad ne samo varoške uprave nego i Skupštine varoši. U ovoj godine održano je ukupno 15 skupštinski zasidanja i zafaljivam se što ste izvištavali sa svi pres konferencija i sidnica Skupštine varoši i što ste pratili rad svi subatički varoški organa. Želio bi se zafalit svim kolegama u Varoškoj upravi, brez obzira na to dal su iz Srpske napredne stranke, Saveza vojvođanskih Mađara, Socijalističke partije Srbije, Saveza bačkih Bunjevaca i tako dalje – istako je Pastor.

Gradonačelnik i pridsidnik Skupštine varoši Subatice zafalili su se svima na objektivnom i korektnom izvištavanju, nuz nadu da će se dobra saradnja nastavit i u 2023. godini.

K. S.

BKC „BAJMAK" NASTAVLJA SA POZNATOM TRADICIJOM

Bajmačko bunjevačko prelo

Bunjevački kulturni centar „Bajmak" i ove godine nastavlja sa svojom dobro poznatom tradicijom, pa će u subatu, 28. januara, bit domaćin „Bajmačkog bunjevačkog prela".

Kako je to i red, Bajmačani će dočekat goste na prelu nuz tradicionalnu krumpiraču, te program nuz podršku tamburaškog orkestra „Rujna zora". Svim Marijama, Marinama, Marama i Maricama domaćini će čestitat imendan, nuz prigodne poklone, a nagrade će čekat oni najsrićniji, kroz bogatu tombolu i glavnu premiju (veš mašinu).

Cina ulaznice koja uključiva konzumaciju večere i pića iznosi 1.800 dinara, a sve informacije se mogu dobit kod **Kate Kumer** (065/406-32-99), **Katice Peić** (063/767-300-8) i **Ivana Lazića** (069/444-18-06).

Program će bit održan u prostorijama KPD „Jedinstvo-Edšeg", a počima u 19 sati.

N. S.

OBILUŽEN 10. DECEMBAR, MEĐUNARODNI DAN LJUDSKI PRAVA, PRAZNIK I CILOJ VOJVODINI

Tolerancija koja se vikovima gradi i čuva

Pridsidnik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** uručio je Pokrajinsko priznanje u oblasti ljudski i manjinski prava „Ljudevit Mičatek" pridsidnici Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzani Kujundžić Ostojić** na svečanosti povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudski prava i jednog od datuma od pokrajinskog značaja.

– Razlog da 10. decembar bude datum od pokrajinskog značaja bila je najširа saglasnost da upravo Autonomna pokrajina Vojvodina i cila Republika Srbija jesu primer poštivanja svi prava sadržani u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima iz 1948. godine. Vojvodina je misto skladnog zajedničkog života ravnopravni ljudi, ravnopravni nacija i ravnopravni konfesija, misto vikovima građene i brižno čuvane tolerancije, ko i međusobnog priplitanja različiti kulturološki obrazaca – izjavio je Mirović.

Igor Mirović i Suzana Kujundžić Ostojić

Pridsidnik je dodo da pripadnici svi nacionalni manjina u Vojvodini uživaje sva pojedinačna i kolektivna prava, čiji nivo često znatno primašiva i najviše međunarodne standarde.

– To je danas naša stvarnost na koju smo ponosni i to će bit i jedan od najvažniji temeljni stubova za vrime koje dolazi – istako je pridsidnik Mirović.

Pokrajinsko priznanje za ljudska i manjinska prava izraz je i poštivanja i omaž velikanu **Ljudevitu Mičateku**, doktoru prava, uglednom advokatu i intelektualcu, novinaru i pokretaču časopisa „Dolnozemski Slovak" – jednom od osam pridsidnika Velike narodne skupštine na kojoj je 25. novembra 1918. doneta odluka o prisajedinjenju Vojvodine Kraljevini Srbiji.

– Ovo priznanje je velik podstrek za dalji rad, a izuzetno prija kad kogod pripozna da radite tušta u onom što vam je i poso i ljubav, posebno za bunjevačku zajednicu koja se zaista grčevito bori od kako je stigla na ove prostore. S ta dva aspekta, i nuz sve ostale pripadnike nacionalni manjina koje žive u Vojvodini, koje žive u Srbiji, ovo je jedno značajno priznanje za mene – istakla je pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne ma-

Vrime za darivanje

Kako je to i običaj, kraj godine nosi priliku da se svode računi, prave planovi, al i da se proslavi zaključak još jednog poglavlja. A kako je najboljeg proslavit, ako ne nuz čestitke i poklone...

Tako je i na adresu Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine, odnosno pridsidnice NSBNM **dr Suzane Kujundžić Ostojić** stigla čestitka, nuz prigodan paket, koju potpisiva **Aleksandar Vučić**, pridsidnik Srbije.

Srbija je i na ovaj način pokazala kako vodi računa o svim nacionalnim manjinama, jel svi zajedno čine državu jačom, lipšom i boljom.

N. S.

njine i dobitnica Priznanja „Ljudevit Mičatek" Suzana Kujundžić Ostojić.

Velik podstrek jeste i činjenica da su Bunjevci ostvarili značajan napridak protekli godina, pa i decenija.

– Ako pogledamo da je 1945. godine bunjevačka zajednica bila zabranjena, do decembra 2022. godine vidimo da smo napravili ogroman pomak. Svi smo se trudili, to ne mož jedna osoba sama. Samo sam, nuz nike životne okolnosti, imala priliku bit na čelu Nacionalnog savita, odkaleg sam radila najbolje što sam znala. U svemu ovom je bila važna podrška moje porodice, ko i saradnika brez čije pomoći svega ovog ne bi bilo.

Za dr Kujundžić Ostojić je velika stvar što Bunjevci i dalje postoje i što se bore za svoja prava.

– Uvođenje bunjevačkog jezika u službenu upotribu u Subatici je bio ogroman korak. Na to se čekalo četri vika. Al, tu nije kraj, tušta posla nas još očekiva. U toku je izrada istorije Bunjevaca, tu su drugi projekti, obaveze, a nadamo se da će konačno doć i do povlačenja naredbe iz 1945. godine.

Svečanosti u Pokrajinskoj vladi prisustvovali su i podpridsidnici Skupštine Vojvodine, članovi Pokrajinske vlade, pridsidnik Matice srpske **Dragan Stanić**, pridsidnici nacionalni savita i drugi.

N. S.

(izvor: vojvodina.gov.rs)

UČENICI IZ OŠ „IVAN MILUTINOVIĆ" NASTAVILI TRADICIJU

Dica poklonila božićnjak

Kako je to i običaj poslidnji godina, prid Božić, dica iz Osnovne škule „Ivan Milutinović", zajedno sa učiteljicama **Tatjanom Stantić Šipoš** i **Slađanom Marković Štetak**, donela su u Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine u poklon – božićnjak.

– Svake godine se u OŠ „Ivan Milutinović" odvijaje radionice izrade figurica za božićnjak od tista, kako u škuli u varoši, tako i u škuli u Maloj Bosni. Dica vole učestvovat u ovakim radionicama, iščekivaje božićno vrime i vrlo su spretni u izradi figurica – istakla je Tatjana Stantić Šipoš koja u OŠ „Ivan Milutinović", pridavač bunjevačkog jezika sa elementima nacionalne kulture.

U „delegaciji" škule bila je i **Nikolina Prčić**, učenica osmog razreda.

– Lipo je bio dio ovake tradicije, jel naši đaci već nikoliko godina dolaze ovim povodom u Savit, a meni je ovo treći put. Uvik mi bude drago kad imam ovaku priliku i uvik nosim lipe uspomine.

O božićnjaku dica uče na časovima bunjevačkog, redovno ga vide na raznim izložbama, al i vridno učestvuju u radionicama kad se pravi. Zato im i nije bilo teško da jedan koji su pripravili poklone pridsidnici NSBNM **dr Suzani Kujundžić Ostojić**.

– Lipo je kad dica donesu božićnjak, a višestruko mi je drago. Prvo, jel su ga napravili u škuli di se čuva i uči o našoj tradiciji. Imam utisak da svake godine donesu štogod dobro nuz veliku energiju i dičiju iskrenost. Istovrimeno, u toku je još jedna tradicija, svi učenici koji uče bunjevački dobijaje paketiće Savita, kako oni iz osnovni, tako i iz sridnji škula – dodala je na kraju pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

N. S.

SUBATICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA DECEMBAR

Usvojen budžet za 2023. godinu

U Velikoj vićnici Varoške kuće u četvrtak, 22. decembra, održana je jubilarna 30. sidnica Skupštine Varoši, poslidnja u 2022. godini. Prid odbornicima se našlo ukupno 15 tačaka dnevnog reda med kojima je svakako najznačajnija bila „Donošenje odluke o budžetu za 2023. godinu".

Budžet će iznosit 8 milijardi i 516 miliona dinara, što je za 1,38 odsto više od obima utvrđenog rebalansom budžeta za 2022. godinu, odnosno viši za 115 miliona dinara, istako je gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić**:

– U strukturi obima budžeta to su neutrošena prineta sridstva s viši nivoa vlasti iz prithodng budžetskog perioda u novi budžet za 2023. godinu u visini od 423 miliona 780 iljada dinara. U strukturi, 400 miliona dinara je od Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije za nastavak radova na izgradnji i rekonstrukciji Narodnog pozorišta, 12 miliona dinara za sufinansiranje izgradnje objekta za skupljanje i priradu proizvoda životinjskog porikla, 8 miliona sridstava za sufinansiranje energetske sanacije i energije iz obnovljivi izvora stambeni zgrada i porodični kuća i 3 miliona 780 hiljada dinara za sufinansiranje i izradu Planova regulacije. Usklađivanje potriba budžetski korisnika sa planiranim prihodima je ovaj put bilo nikad izazovnije. Imamo povećanje cine minimalne zarade za 14,3 odsto, povećanje plata u javnom sektoru za 12,5 odsto i povećanje cine energenata i energije, i kad na to dodamo sve potrese i razne krize na globalnom nivou, možete zamislit koju smo težinu imali kod projekcije novog budžeta. Prioriteti kojima smo se rukovodili u raspodili budžetski sridstava bili su nastavak politike, koja je već razvijena i raznovrsna, socijalne pomoći za varoščane, ko i podrška porodicima s dicom, obezbeđivanje uslova za najmlađe u zabavištima i pridškulskom obrazovanju, obezbeđivanje nesmetanog rada osnovni i sridnji škula, briga o studentima i talentovanim učenicima, zaštita i unapriđenje životne sridine, održavanje uređenosti varoši Subatice i pozitivnog ambijenta radi privlačenja direktni investicija i održavanja postojeći, ko i završetak kapitalni projekata u interesu varoši Subatice.

Prema ričima gradonačelnika opridiljena su i značajna sridstva u tekućoj budžetskoj rezervi u visini od 150 miliona dinara radi sopstvenog finansiranja kod apliciranja na konkurse viši nivoa vlasti koji su u prithodnom budžetskom periodu davali značajnu podršku pri finansiranju i sufinansiranju kapitalni projekata za ovu varoš. Prid odbornicima se, izmed ostalog, našlo i donošenje Odluke o usvajanju plana razvoja varoši Subatice za period 2023-2032 godine. Zajedno sa svečanom sidnicom 2022. godine održano je ukupno 15 sidnica. Naredna je 19. januara, kad će se prid odbornicima nać Programi poslovanja javni i javno komunalni priduzeća.

Posita delegacija ambasadora u okviru kampanje „EU u mom kraju"

U okviru kampanje „EU u mom kraju" ambasador Evropske unije u Republiki Srbiji **Emanuele Žiofre** zajedno sa ambasadorom Republike Češke **Tomašom Kuhtom**, ambasadorkom Švedske **Anikom Ben David** i ambasadorom Austrije **Kristijanom Ebnerom**, positili su Subaticu.

Delegaciju je u Varoškoj kući primio gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić** koji je ambasadora upozno sa brojnim projektima koji su realizovani nuz finansijsku pomoć republičke i pokrajinske vlade, nakon čega je izrazio zafalnost di je pomoć pružila Evropska unija:

– Našim dragim gostima izrazio sam zafalnost za one projekte di nam je pomogla Evropska unija, a to je izgradnja Regionalnog centra za upravljanje otpadom na Bikovu, ko i izgradnja stanova za izbiglice. Izrazio sam zafalnost našim gostima i na podršci na putu ka evropskim integracijama od Evropske unije i njezini institucija. Subatica će i u budućnosti bit posvećena evropskim vridnostima i priduzimaće sve aktivnosti kako bi približila Srbiju porodici evropski zemalja. U divanu sam takođe istako da Srbija jeste mala, al da su ona i njezin narod dostojanstveni, ponosni na svoju prošlost i na svoju bogatu istoriju u kojoj nikada nismo nikoga napadali, uvik smo se branili.

Ambasador Žiofre istako je ovom prilikom da su teme sastanka bile brojne med kojima se našla i ona vezana za migrantsku krizu:

– Sa gradonačelnikom smo divanili o najznačajnijim pitanjima koja se tiču Subatice. Gradonačelnik mi je divanio o ulaganjima i investicijama koje dolaze iz privatni kompanija koje potiču iz Evropske unije, al smo divanili i o izazovima sa kojima se ova varoš suočava poput migracije. Nelegalna migracija pitanje je kojim triba zajedno da se bavimo, dakle Evropska unija u partnerstvu sa Srbijom. Triba da naglasim da je Srbija po ovom pitanju oduvik zauzimala vrlo human pristup prema migrantima. Mi želimo da uradimo i više od onoga što smo do sad uradili, želimo da pojačamo saradnju koja već postoji radi bolje zaštite granica, a takođe želimo i da pomognemo u razbijanju mriža krijumčara migranata. Obezbedićemo 70 miliona evra za zaštitu granica – istako je Žiofre.

Tomaš Kuhta, ambasador Češke, takođe je prisustvovo divanima na temu evropskog puta Srbije:

– Vidimo da još uvik ne podržavaje svi u Srbiji članstvo Srbije u Evropskoj uniji. Naša želja je da što veći broj stanovnika svati da je to taj najbolji način kako se najbolje može nivo i standard života povećat, i da se saradnjom sa drugim zemljama dobije još više bolji rezultata.

Dodiljeni ključovi od 44 stana izbiglicama

Uručeni su ključovi 44 novoizgrađena stana izbigličkim porodicama iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Stanovi u ulici Ive Senjanina izgrađeni u sklopu Regionalnog stambenog programa, koji je višegodišnji program Republike Srbije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Hrvatske.

Tušta sriće budućim stanarima poželio je gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić**:

– Zajedno sa Komesarijatom za izbiglice nuz snažnu podršku pridsidnika Republike Srbije Aleksandra Vučića varoš Subatica u kontinuitetu radi na trajnom zbrinjavanju izbigli i interno raseljeni lica, ne samo kroz izgradnju stambeni objekata, nego i kroz kupovinu seoski kuća i obezbeđivanje paketa i građevinskog materijala kako bi se obezbedio krov nad glavom za ljude koji su zbog oružani sukoba u periodu od 1991. do 1995. godine morali napuštit svoje domove i zavičaje, spas potražit na teritoriji ove varoši i tu se trajno nastanit. Al tu nije kraj, jel ćemo i nadalje, uviren sam udruženim snagama na svim nivoima, radit na tom da život oni koji su prognani sa svoji ognjišta, a neki od nji nažalost su ostali i brez svoji najmiliji, učinimo što boljim.

Med 44 porodice ključeve je dobila i porodica **Rajke Babić**. Kako kaže izuzetno je zafalna na ovoj priliki:

– Sa ocom, bakom i didom sam 1995. godine ko jedanajstogodišn-

ja curica došla u Novi Žednik. Izbigla sam iz Srba iz Republike Hrvatske. Posli 23 dana dugog putovanja došla sam u Novi Žednik di smo se smistili u kolektivni centar, a posli par godina smo došli u kolektivni centar u Subatici. Od 2003. godine živimo ko podstanari med dobrim ljudima koji su nas lipo prihvatili. Završila sam škulovanje, zasnovala porodicu i zaposlila se. Danas imamo dvi curice od 7 i od 4 godine. Teške godine su iza nas i nerado se sićamo ti vrimena i odlučili smo da od danas gledamo samo naprid.

Pridaji ključova od stanova izbigličkim porodicama prisustvovo je i **Emanuele Žiofre**, šef Delegacije EU u Srbiji:

– Ove porodice su propatile u ratnim devedesetim godinama zbog ratova na prostoru bivše Jugoslavije i sad su doživile konačno trenutak kad će moć imat jedan bolji život okrenut budućnosti, optimističniji život. Evropska unija je sa svojim partnerima vridno radila na tom da se zbrinu brojne porodice. Za to je izdvojeno 196 miliona evra, kako bi se izgradili stambeni objekti. Mi smo uložili velike napore i do sad smo uspili obezbedit 6.600 stambeni jedinica od ukupnog cilja koji iznosi 7.548, dakle vrlo smo blizu postizanja našeg cilja.

Ivana Jelić, šefica Odiljenja za integraciju UNHCR-a u Srbiji, istakla je ovom prilikom da ova organizacija već 20 godina pomaže varoščanima Srbije:

– Mi smo zajedno sa OEBS-om u Regionalnom stambenom programu od samog početka. Za naše dvi organizacije ovaj program je veoma važan zato što on obezbeđiva stambena rišenja za najugroženije izbiglice.

Ambasador Narodne Demokratske Republike Alžir u Beogradu Fatah Mahraz u positi našoj varoši

Gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić** primio je ambasadora Narodne Demokratske Republike Alžir u Beogradu **Fataha Mahraza** u Zelenoj sali Varoške kuće.

Ovom prilikom gradonačelnik je podsitio na izuzetne prijateljske odnose dviju zemalja i ambasadora upozno sa potencijalima naše varoši:

– Ukupna robna razmina izmed Regionalne privridne komore Severno-bačkog upravnog okruga i Alžira je štogod više od 172 hiljade dolara u 2021. godini što je na žalost za 13,4 posto manje nego u 2020. godini. Moramo intenzivirat saradnju našeg regiona i Alžira, a konstatovali smo i da se moramo potrudit da dođe do zbližavanja lokalni samouprava izmed naše varoši i jedne varoši koju bude odabrala njegova ekselencija. Očekivamo taj pridlog kako bismo konkretizovali tu saradnju i napravili slideće korake.

Ambasador Narodne Demokratske Republike Alžir u Beogradu zafalio se na srdačnom prijemu:

– Dvi godine nakon kovid krize Srbija i Alžir će nastojat i potrudit se poboljšat trgovinu. Alžir je prvi trgovinski partner Srbije u Afriki u smislu obima trgovine. Ovo je samo prva posita, biće ih još tušta u budućnosti. Želim se zafalit gradonačelniku na ovom pozivu i njegovom osoblju na organizaciji istog.

U sklopu divana gradonačelnik Subatice ambasadoru je zafalio i na stavu o nepriznavanju samoproglašene nezavisnosti Kosova.

Potpisan ugovor o izgradnji hotela „Holiday Inn Express Subotica"

U Zelenoj sali Varoške kuće potpisan je ugovor o izgradnji hotela „Holiday Inn Express Subatica" izmed hotelske kompanije „InterContinental Hotel Group" i „SMB" gradnje.

Potpisivanju ugovora prisustvovo je i gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić**:

– Hotel će se nalazit na površini više od 4 hiljade kvadratni metara sa 102 smištajne jedinice i svim pratećim sadržajima koje zasluživa jedan taki hotel. Pogotovo što ćemo ga imat u strogom centru varoši. Trenutno je to prazan prostor, dosta devastiran, al to će izgradnjom ovakog hotelskog brenda imat sasvim drugačiju sliku i njegova okolina kod Otvorenog univerziteta.

U ime kompanije „InterContinental Hotel Group" ugovor je potpiso direktor razvoja za Balkan, **Živorad Vasić**:

– Mislim da su nova radna mista, ovoliki broj kvadrata, nova sala za svadbu, za strance, za taksije, za restorane, uopšte fantastična stvar za Subaticu. U roku od dvi godine imaćemo jedan fascinantan hotel sa priko 100 soba koji će krasit ovu divnu varoš.

U ime „SMB Gradnje" prisutnima se nakon potpisivanja ugovora obratio **Miroslav Petričević**:

– Nadamo se da će naša kompanija koja je već priko 20 godina lider u građevinskoj industriji, opravdat vaša očekivanja, da ovaj divan hotel dočekamo u jednom veoma brzom roku od dvi godine.

Hotel koji će imat 4 zvizdice, a koji će se nalazit nuz Otvoreni univerzitet triba da počne gradit u aprilu ove godine. Vridnost investicije je izmed 15 i 20 miliona evra.

Na novoj adresi otvoreno Prihvatilište za brezkućnike

Na novoj adresi, u ulici Braće Radić 83 u Misnoj zajednici „Bajnat" otvoreno je privrimeno Prihvatilište za brezkućnike.

Ovom prilikom gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić** istako je da je objekat u potpunosti renoviran i tako spreman da zamini onaj prithodni koji je funkcionisao u Gajevoj ulici:

– Ovo je jedno trajno rišenje za naredne godine. Objekat se nalazi na površini od 186 kvadratni metara, sastoji se od dvi posebne prostorije za spavanje, tu su još dnevni boravak sa trpezarijom, dva kupatila, kujna i magacinski prostor. Smištajni kapaciteti su 9 ležajova, u prostoriji za muškarce 6, a za žene 3. U prošloj sezoni bilo je šest naši varoščana koji su koristili ove usluge.

Sekretar Crvenog križa Subatice **dr Siniša Trajković**, kazo je da je ova organizacija opremila prostor krevetima, posteljinom i svemu onom potribnom za ove namine:

– Tu će, ko i uvik, bit uključena 3 obroka, ručak, užna i večera, plus topli napitci tokom cilog dana za korisnike, sridstva za ličnu i kolektivnu higijenu, i obezbeđivaćemo dežurstva tokom 24 sata. Korisnicima će bit obezbeđen zdravstveni prigled u zavisnosti od potribe i potribni likovi, ko i specijalistički prigledi ukoliko zatribaje.

Za adaptaciju ovog objekta Varoš je izdvojila šest miliona dinara. Za rad Prihvatilišta u ovogodišnjem budžetu izdvojeno je ukupno 500.000 dinara, dok će u idućoj taj iznos bit 870.000 dinara, a po potribi i veći, istako je gradonačelnik.

Kreće se u rišavanje statusa objekata u Vikend naselju

U sali Velike terase na Paliću pridstavljen je „Projekat uređivanja građevinskog zemljišta u javnoj svojini – uklanjanje nelegalni i oronili objekata i pribavljanje rišenja o njevom uklanjanju u Vikend naselju na Paliću".

Prema ričima **Ištvana Pastora**, pridsidnika Skupštine priduzeća „Park Palić", u pitanju je krupan investicioni poduhvat brez koga nema razvoja

turizma na Paliću. Potribno je rišit pravni, urbanistički i fizički status objekata na Vikend naselju, dodaje Pastor:

– Vikend naselje u ovom momentu raspolaže sa oko 380 objekata. Najveći dio ti objekata je urbanistički i građevinski u redu, međutim, ima i tušta objekata kod koji ima niz otvoreni pitanja i što se tiče pravnog statusa, urbanističkog i fizičkog statusa. I to se ne odnosi samo na objekte koji su bili u vlasništvu firmi koje više ne postoje, el su u stečaju, el su u višestrukom stečaju ko što je na primer „29. novembar", el kake druge koje su na Vikend naselju imali svoje objekte. Sve to naprosto triba sagledat i vidit u kakom je stanju. Na kraju krajova moram kazat da je Plan detaljne regulacije na Paliću, na Vikend naselju usvojen na Varoškoj Skupštini 2010. godine. Znači prija 12 godine. Nije se niko upuštio u to da se sa ovim bavi, zato što je to jedan izuzetno složen i zdravo težak posо.

Valerija Denč, direktorica priduzeća „Park Palić", ističe da će u narednim danima uslidit slanje posebnog pisma od strane priduzeća vlasnicima objekata kako bi se o ovoj temi divanilo, a da će za ove potribe bit otvorena i posebna linija na koju će se varoščani moć obratit nadležnima za sve nedoumice i pitanja:

– Oko 300 objekata i 433 parcela je na Vikend naselju sa kojima ćemo radit. Uglavnom objekti koji nisu pridviđeni u Planu detaljne regulacije su za rušenje. Ti objekata je 51. Ima objekata i u boljem stanju, al uglavnom su ruševine u pitanju. Naš prvi korak je da ćemo obavistit prema informacijama koje imamo vlasnike, el poslidnje korisnike koji su tamo živili, el bili prisutni.

Za potribe ovog projekta od Pokrajinske vlade izdvojeno je 36,5 miliona dinara, a s obzirom da je poso izuzetno složen i kompleksan, a zavisi od brojni faktora, teško je kako nadležni kažu dat kaki krajnji rok za njegov završetak. Ipak, kako ističu nadaju se da će on bit okončan za dvi godine.

Održana završna konferencija projekta „Zaštita biodiverziteta i voda jezera Palić i Ludaš"

U Velikoj vićnici Varoške kuće održana je završna konferencija projekta „Zaštita biodiverziteta i voda jezera Palić i Ludaš".

O uspišnosti projekta divanio je **Marko Stojčić**, stručni konsultant na projektu:

– Bilo je odlučeno da se uspišnost projekta miri sa minimalno 500 kućni priključaka na Paliću. Ogromnim zalaganjom Varoši i izuzetnom saradnjom sa svim priduzećima mi smo uspili izgradit čak 682 nova kućna priključka i takođe sva otpadna voda koja se na Paliću prikupi se i transportuje na Pričistač u Subatici. Što se tiče ukupnog fosfora koji se unosi u vodu, i tu smo ostvarili izuzetne rezultate. Pogotovo u 2022. godini, kad su sve investicije bile završene, mi imamo situaciju da se taj parametar sve vrime spušta. Po poslidnjim zvaničnim mirenjima Zavoda za javno zdravlje iz novembra mi smo stigli na 0,19 miligrama po litri, a nezvanično mirenjom iz decembra smo čak i tu granicu spuštili na 0,17 miligrama po litri vode u turističkom dilu Palićkog jezera. Po svim parametrima ovaj projekat možmo nazvat uspišnim.

Gradonačelnik **Stevan Bakić** kazo je ovom prilikom da se u promotivnom spotu „KfW"-a našo i ovaj projekat što pokaziva njegovu veličinu i značaj:

– Šta je postignuto sa ovim izuzetno značajnim i kapitalnim projektom? Urađeno je 22 kilometra kanalizacione mriže u naselju Palić, crpna stanica i 5 kilometara potisnog voda, zaštićen je zeleni pojas oko jezera Palić i Ludaš, urađena je pešačko-biciklistička staza, urađena je biomanipulacija tj. izlov korovske vrste ribe zbog očuvanja biološke raznovrsnosti i kvaliteta jezera.

Velik doprinos uspišnosti projekta dalo je i Javno priduzeće „Palić-Ludaš" koje od samog početka radi na selektivnom izlovu invazivni vrsta i uređenju zaštitnog pojasa zelenila. Direktorica ovog priduzeća **Marta Dobo** ističe da je izlovljeno i više babuški od onog planiranog:

– U toku ovog projekta JP „Palić-Ludaš" izlovilo je priko 273 tone babuške, što znači da smo uspili nadmašit plan od 50 tona. Is-postavilo se da ima puno više babuški. Konstatovali smo i da ima mnogo više poželji vrsta.

Poslidnji izvištaj o jezeru Palić pokaziva znatno poboljšanje vode, ističe **Dijana Barna** iz Zavoda za javno zdravlje Subatica:

– Poslidnji izvištaj o statusu jezera koji još nije izašo pokaziva znatno poboljšanje jezera Palić. U prvom slučaju to se odnosi na ukupan fosfor koji je iz V klase prišo u III klasu koja je primenjiva za rekreaciju i za kupanje. Tu su još ostali niki parametri koji su ostali još IV klasa i V klasa, al u globalu se vidi poboljšavanje parametara. Mikrobiologija je uvik bila III klase. Cijanobakterije pokaziva poboljšanje, al ne toliko znatno, znači cijanobakterije su ostale još uvik u V klasi. Projekat „Zaštita biodiverziteta i voda jezera Palić i Ludaš" započet je sridinom 2018. godine, finansiran je od strane Nemačke razvojne banke sa 7,8 miliona evra, dok je Varoš Subatica uložila milion.

Svečano otvoren renovirani dio Pozajmnog odiljenja za odrasle

U Varoškoj biblioteki svečano je otvoren renoviran dio Pozajmnog odiljenja za odrasle. Prema ričima **Ištvana Pastora**, pridsidnika Saveza vojvođanski Mađara, koji je svečano otvorio ulaz na Pozajmnom odiljenju za odrasle ova investicija realizovana je zafaljujuć kompaniji „Yumol":

– Našo sam se u ovoj priči zbog toga što sam u prithodnim godinama puno puta sarađivo sa različitim investitorima sa kojima, sa velikim brojom nji imam i prijateljske odnose i zafaljujuć tom prijateljskom odnosu i zafaljujuć toj saradnji i zafaljujuć tome da su od javni sridstava veliki broj veliki investicija realizovali, mislio sam da imam pravo da ih zamolim da pomognu u osposobljavanju ovog ulaznog dila Varoške biblioteke u Subatici sa kojim se čitalac susriće kad korakne u zgradu, odnosno odkaleg izlazi noseć sliku sa sobom iz biblioteke – istako je Pastor ovom prilikom.

Zvanično završen proces obnove subatičke Sinagoge

U Sinagogi je svečano pušten u rad sistem za audiovizuelnu prezentaciju objekta i rampa za osobe sa invaliditetom. Sve informacije koje su dostupne positiocima priko ove audio-izuelne prizentacije pristupačne su na svim jezicima u službenoj upotribi u Subatici: na srpskom, mađarskom, bunjevačkom, hrvatskom, pored tog i na engleskom, nemačkom i na hebrejskom jeziku.

Dana 14. decembra 2022. godine u potpunosti je završeno sa procesom obnove subatičke Sinagoge, istako je ovom prilikom dr Balint Pastor pridsidnik Upravnog odbora Fondacije „Subatička Sinagoga":

– Danas se završava ovaj projekat i ovaj proces zbog tog što ćemo pridat audio-vizuelnu prezentaciju Sinagoge i puštićemo u funkciju rampu za osobe sa invaliditetom. Radi se o stalnoj postavki u vidu interaktivne digitalne izložbe. Radi se o dva velika monitora, stručno se zovu dva pokretna kioska sa ekranom na dodir, to je jedan elemenat ove stalne digitalne izložbe, a drugi elemenat su elektronski vodi-

či. Imamo ih ukupno 24 komada. Šta se sve mož pročitat, odnosno poslušat, s jedne strane to su informacije o samoj varoši Subatici, informacije o istorijatu subatički Jevreja, informacije o najbitnijim pridstavnicima privride, kulture iz istorije naše varoši sa jevrejskim poriklom, istorija Sinagoge, izgradnje i rekonstrukcije nakon više decenija propadanja.

Međunarodni dan osoba sa invaliditetom

Đaci i nastavnici Osnovne i sridnje škule „Svetomir Bojanin" uoči Međunarodnog dana osoba sa invaliditetom dilili su centru varoši poruke varoščanima.

Boris Živkov, pomoćnik direktora škule, ističe da je ideja bila skrećanje pažnje na brojne izazove sa kojima se ove osobe svakodnevno susriću:

– Poruke, prija svega, povećavaje vidljivost osoba sa invaliditetom, a zatim naglašavaju da su potribe dice sa invaliditetom el kako mi volimo da ih zovemo osobe sa izazovom u odrastanju jednako vridne i jednako važne ko potribe svi ostali i sve ostale dice. Naše poruke danas na to ukazivaje.

Kako defektolog ove škule **Aniko Hetvani** kaže, u škuli se sprovodi stručan način rada prilagođen dici:

– Kod nas u škuli su zaposleni svi stručnjaci, znači svi su diplomirani defektolozi, el završavaje defektološki fakultet u škuli i jako je bitno da se zna da u odiljenjima odiljenske starešine su defektolozi. Pored tog od velikog značaja je da naša škula ima individualne tretmane, znači ona dica koja kod nas pohađaje pridškulsku ustanovu, osnovnu škulu imaje individualne tretmane tipa logopeda, somatopeda. To se jako dobro zna da je ovoj dici potriban taj cilokupan i multifunkcionalni tim koji se bavi sa njima da bi došlo do rezultata u razvoju.

U Severno-bačkom okrugu registrovana jedna HIV pozitivna osoba

Prema podacima Instituta za javno zdravlje Srbije „Dr Milan Jovanović Batut" od početka epidemije HIV virusa 1985. godine do 27. novembra 2022. godine u Srbiji su registrovane 4.524 osobe inficirane ovim virusom. Od početka godine prijavljene su 152 osobe inficirane HIV-om. U Vojvodini taj broj je 56, dok je od početka godine u Severno-bačkom okrugu otkriven jedan slučaj.

U okviru obilužavanja Svitskog dana borbe protiv AIDS-a Udruženje varoščana „Stav+" organizovalo je akciju dobrovoljnog savitovanja i testiranja na HIV virus. **Boris Kovačić**, pridsidnik Udruženja varoščana „Stav +", ističe da je od izuzetne važnosti da osobe znaju svoj HIV status kako bi time pokazali brigu za svoje i zdravlje drugi:

– Meni je izuzetno drago ko pridsidniku Udruženja koje brine o ljudima koji žive sa HIV-om i AIDS-om na našoj teritoriji, al i šire da mi u našem udruženju imamo korisnike koji su priko 20 godina sa ovom terapijom živi, uslovno rečeno zdravi i da je procenat pridržavanja ovoj terapiji priko 98 posto. To je visok procenat u odnosu na svitsku di je oko 53 posto, tako da taj rad koji smo svi ovi petnaestak godina radili sa našim korisnicima svakako ima efekta.

Prema ričima **dr Nebojše Bohuckog**, epidemiologa Centra za prevenciju bolesti Zavoda za javno zdravlje Subatica, već dvi decenije radi se testiranje, al i savitovanje prija i posli testiranja:

– Kad je rič o Severnobačkom okrugu Zavod za javno zdravlje Subatica radi dobrovoljno i povirljivo savitovanje i testiranje sad okruglo 20 godina. Tačno 2002. godine počeli smo radit po tom konceptu. I prija smo svakako radili testiranje. Ovaj koncept je sad u čitavoj republici, jedinstven u svim zavodima i nevladinim organizacijama i u nizu zemalja svita, sve većem broju a koje su članice Svitske zdravstvene organizacije. Osnovna ideja je da se savitujemo prija testiranja i nakon testiranja, jel samo testiranje da se ode kod doktora i izvadi krv ne znači ništa. To je od pitanja za takozvani „period prozora", pa niz drugi pitanja i kada se dobije nalaz šta to znači. Znači dosta je kompleksno.

Bratislav Prokić, pridsidnik Nacionalnog centra za seksualno i reproduktivno zdravlje, ističe da je prevencija od ključne važnosti, a tome u velikoj miri doprinosi i relativno nov lik koji još uvik nije na listi Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje:

– Već desetak godina u Ameriki, a šest godina u Evropi postoje preventivne pilule koje se uzimaje kako bi se prevenirala HIV infekcija. Često ih porede sa kontraceptivnim pilulama, ko što one štite od neželjene trudnoće tako i „Prep" štiti od sticanja HIV infekcije. Postoji i takozvani „Pep". To je u slučaju da je neko imao rizičan odnos, el ukoliko se doktor ubode na iglu. Postoji takođe uzimanje likova neposridno nakon izloženosti, di se osoba u roku od 48 sati može javit infektologu i dobit terapiju koju će uzimat misec dana i koja će značajno smanjit rizik od inficiranja.

I ove godine brez organizovanog dočeka na Trgu

Gradonačelnik Subatice **Stevan Bakić** dono je odluku da sridstva iz Budžeta varoši, u iznosu od 5.911.000 dinara, opridiljena za doček Nove godine na varoškom trgu, budu priusmirena mladima i za ličenje dice. Tako je dio iznosa bio priusmiren za studentske stipendije, čime će bit omogućeno da, nuz već dodiljeni sto, bude odobreno dodatni 38 varoški stipendija, za studente koji su ko rangirani na listi ostvarili 110 bodova, a u Odluki koju je na pridlog Komisije dono Gradonačelnik. Takođe, dio sridstava, iznos od 959.000 dinara, biće usmiren na Budžetski Fond za podsticanje razvoja mladi talenata, te će svi 237 učenika i studenata koji su konkurisali i ispunjavaje uslove konkursa dobit sridstva naminjena usavršavanju i razvoju svog talenta. Odluka o dodili sridstava mladim talentima Varoši Subatice tim je dopunjena s još 137 mladi talenata kojima će na ovaj način Varoš pomoć. Treći dio sridstava, u iznosu od 500.000 dinara, biće usmiren na račun Fondacije za pomoć pri ličenju teško obolile dice i omladine.

Svečano otvoren 11. po redu Zimski vašar „Vinterfest"

U ponediljak, 5. decembra, u centru varoši svečano je otvoren 11. po redu Zimski vašar „Vinterfest" u organizaciji Javnog komunalnog priduzeća „Subatičke pece" i Lokalne samouprave Varoši Subatice.

Na ovogodišnjem festivalu učestvuje oko sedamdest izlagača, kazo je direktor Javnog priduzeća „Subatičke pece" **Aleksandar Aleksić**. Varoščani su prithodni godina imali prilike donirat novce na Zimskom vašaru koji je svaki put prosliđen u humane svrhe. Prošle godine sakupljeno je ukupno 128 hiljada dinara, istakla je **Jasmina Stevanović**, sekretar Sekretarijata za društvene dilatnosti.

Zimski festival svečano je otvorio **Srđan Samardžić**, član Varoškog vića zadužen za oblast privride:

– Po jedanajsti put u Subatici otvara se pridivna božićno-novogodišnja manifestacija „Vinterfest" – bogatstvo ponude, prikazan praznični duh Subatice i jedan humanitarni karakter ove manifestacije.

Zimski festival bio je otvoren do 8. januara 2023. godine. **K. S.**

PRIDSTAVLJENO TRIDESETO IZDANJE „BUNJEVAČKOG KALENDARA”

Tradicija koja odoliva

Prid Badnji dan, u petak, 23. decembra, svečano je pridstavljeno tradicionalno izdanje „Bunjevačkog kalendara”. Iza jubilarnog, tridesetog „Bunjevačkog kalendara” stoji Bunjevački kulturni centar iz Subatice, nuz podršku Matice, a izdanje ko glavni urednik još jedared potpisiva **Miroslav Vojnić Hajduk**. Rič je o nastavku tradicije koja je odolila brojnim izazovima, kako vrimenu koje nosi trend da se s „papira” sve manje čita, tako i izazovima finansiranja koji su, nadaju se u redakciji ovog izdanja, iza nji.

Miroslav Vojnić Hajduk

Lazarela Majranov

– Ovo je nastavak tradicije bunjevačke pisane riči. Kalendar je osto isti po koncepciji, ali smo malo prominili sadržaj i saradnike. Bili smo malo i u konfuziji, jer je naš dugogodišnji saradnik i lektor, Joso Poljaković, na žalost, preminio. Uspili smo se dobro organizovat, pa i da angažujemo nika „pojačanja” – istako je Vojnić Hajduk, te se zafalio svima onima koji su pomogli da i ovo izdanje ugleda svitlost dana.

Prvo izdanje bilo je u stvari reprint nekadašnji bunjevački kalendara, a potom je određena koncepcija koja odoliva godinama.

– Kalendar je kakav i triba bit. Sastoji se od kalendarskog dila, imamo i katolički i pravoslavni kalendar, jer narod to voli vidit i uporedit, a potom slidi prigled aktivnosti svi bunjevački udruženja, odnosno, oni koji su poslali. Sve je više oni koji sarađivaje s nama, jer ljudi shvataje da ono što nije zapisano, ko da se nije ni desilo. Dio prostora smo posvetili popisu stanovništva, dio izborima za nacionalne savite. Donosimo priloge o proslavi Dana Subatice, odnosno uručenju priznanja Pro urbe kog sam dobio, o pokrajinskoj nagradi „Ljudevit Mitaček” koja je dodiljena dr Suzani Kujundžić Ostojić, ali i o našim Bunjevcima u Mađarskoj. Vridni su nam prilozi dr Vase Isakova, višeg naučnog saradnika. To je možda štogod najvridnije za naše ljude koji se bave poljoprivredom. Tu su i tradicionalni recepti, a Kalendar, na žalost, zaključivamo čituljama.

Minjaje se novinari, saradnici, lektori, tehnički urednici, štampari... urednik ostaje isti.

– Posli tridest godina meni je jednako lako i teško radit. S mnogima sam sarađivo, niki su ostali, niki su se umorili, niki su se razbolili, niki više nema. Sve je to normalno. Protekli godina smo, čini mi se, poboljšali kvalitet, al o tome će prisuditi oni koji Kalendar budu čitali – dodaje urednik „Bunjevačkog kalendara” Miroslav Vojnić Hajduk.

Urednik Kalendara istako je velik doprinos niki novi saradnika, med kojima je bila i **Lazarela Marjanov**, koja je, također, divanila na promociji.

– Što se mog doprinosa tiče, tu su, prija svega, pripovitke o ljudima koje volim pisat. Jedna pripovitka je bila posvećena mom pradidi Stipanu Matijeviću koji je bio prvi gradonačelnik Subatice nakon oslobođenja, naravno, Bunjevac. Borio se za bunjevačku nacionalnu svist, za bunjevački jezik. U Kalendaru se nalazi priča i o Miroslavu Vojniću Hajduku, ovogodišnjem dobitniku prestižne nagrade Pro urbe. Srića sam što sam bila dio ovakog projekta, meni je bilo zanimljivo da budem jedan segment jednog ovakvog izdanja. Novo iskustvo je iza mene i nadam se da ću dobit ponovo priliku i naredne godine – istakla je nova saradnica „Bunjevačkog kalendara”.

N. S.

BUNJEVAČKI KULTURNI CENTAR „BAJMAK” JE I OVE GODINE REALIZOVO „OMLADINSKU I DIČIJU FILMSKU RADIONICU”

Na putu da postanu novinari

Kako je radit u jednoj informativnoj redakciji – pa još na televiziji – pitanje je koje sigurno i dalje postavlja veći dio dice i mladi. U vrimenu kad nam nove tehnologije i platforme omogućavaje da bukvalno vrlo lako kreiramo medijske sadržaje i plasiramo ih na društvene mriže, svako iskustvo koje mladi mogu dobit je zlata vridno.

Tokom protekle godine Bunjevački kulturni centar „Bajmak” realizovao je projekat „Omladinske i dičije filmske radionice”. Rič je o već tradicionalnom projektu ovog Centra, a posli snimanja na terenu i obrade priloga, pristupili su završnoj fazi, odnosno pripravljanju „Dičijeg TV dnevnika”.

Kako ističe **Branko Pokornić**, pridsidnik BKC „Bajmak”, ovo je već četvrta godina kako se ovaj projekat realizuje.

– I ove godine smo lipo radili, a karakteristično je to što nam se uvik rado priključivaje učenici peti i šesti razreda, dok su oni stariji malo rezervisaniji, jer imaje dosta obaveza oko pripreme završni ispita. Nigujemo dobru saradnju sa OŠ „Vuk Karadžić”, imamo već međusobno povirenje, i rado se učenici odazivaju na naše radionice u okviru Centra – kaže Pokornić i dodaje:

– Planiramo nastavit s ovim i naredni godina, želja nam je da jednu generaciju odvedemo i u RTV, da vide u novom objektu kako izgleda rad jedne ozbiljne kuće ko što je Radio-televizija Vojvodine.

Lena Crnković je već par godina uključena u rad ove redakcije, a ona je u izradi dnevnika učestvovala ko prezenter.

– Ove godine smo više utvrđivali naučeno od prošli put, ali smo učili i kako se ponašat ko novinari. Koja to pitanja ne smimo zaboraviti kad pravimo prilog, kako se odnosit prema sagovorniku. Imala sam zadatak u okviru završnice projekta bit prezenter, i kako sam ovo već radila, lakše je neg ranije. Uživam i zabavljam se.

Veselin Maravić je također bio uključen u izradu priloga, a jedan ga je posebno oduševio.

– Snimali smo priloge o vatrogascima u Bajmaku, o foklornoj sekciji KPD „Jedinstvo – Eđšeg”, gostovali smo na „Festivalu bunjevački ila”, a snimali smo i panoramu Bajmaka. Bila je to prilika i da naučim nešto o temama koje smo snimali, a najzanimljiviji mi je bio prilog o našim vatrogascima.

Danilo Jakovetić je dvi godine uključen u rad na snimanju, a upijo je znanje od starijeg kolege – **Radoljuba Miloradovića** koji je upućivo svoje naslidnike o tajnama rukovanja kamerom.

– Bio sam na svim časovima, bio sam na svim snimanjima. Imali smo priliku na okupljanjima vidit i stare kamere, vidit kako se ovaj poso razvijo nuz razvoj tehnike. Instruktor nam je sve detaljno objasnio, pokazo. Najteže mi je bilo snimanje folkora, jel je obuhvatalo veći prostor, učešće većeg broja ljudi, ali je ostalo i tušta kadrova – kaže Jakovetić.

Projekat je podržan od strane Ministarstva kulture i informisanja, odnosno Varoši Subatice.

N. S.

SARADNJA ART-BIOSKOPA „ALEKSANDAR LIFKA” I BKC „BAJMAK”

Veče bunjevačkog filma

Kroz zajedničku saradnju Art-bioskopa „Aleksandar Lifka” i Bunjevačkog kulturnog centra „Bajmak”, održano je prvo „Veče bunjevačkog filma”. Saradnja je rezultirala projekcijom dva dokumentarna filma ovog BKC-a, a u sali Art-bioskopa.

Publiki su pridstavljeni filmovi „Uloga i značaj Bunjevaca na Velikoj narodnoj skupštini održanoj u Novom Sadu 25. novembra 1918”, koji je svoju premijeru doživio 2018. godine, te film „Posijano najdragocenije sime je rič – Marko Peić”, prvi put prikazan 2022. godine. Obadva filma su nastala u produkciji BKC „Bajmak”, u okviru projekta „Dani bunjevačke kulture”, a iza nji stoji ko autor **Branko Pokornić**, pridsidnik Bunjevačkog kulturnog centra „Bajmak”.

– Imali smo priliku prisustvovat jednom divnom događaju, mogli smo vidit dva zanimljiva filma. Saznali smo tušta istorijski činjenica, kroz dinamičnu atmosferu. Rič je o izuzetno vridnoj građi, sigurno iza filmova stoji velik rad. Nama, u Art-bioskopu pridstoji sigurno još dosta ovaki tematski večeri. One će nosit prikazivanje filmova, al i razgovore i učešće svi oni koji dođu. Jel, uvik se mož štogod naučit, dopunit. Svakako je značajno nigovat istoriju, i učinit ovake filmove dostupnim većem broju ljudi – naglasio je **Aleksandar Toković**, direktor Art-bioskopa „Aleksandar Lifka”.

Domaćin i moderator ove večeri u ime Bunjevačkog kulturnog centra „Bajmak” bila je **Tamara Babić.**

N. S.

BOŽIĆNA RADIONICA U OŠ „BRATSTVO I JEDINSTVO” U LEMEŠU

Radost i srića dice

Božićnim praznicima se raduju svi, a ponajviše oni najmlađi. Da je tako moglo se vidit i u Lemešu di je, u tradiciji radosnog čekanja Božića, održana „Božićna radionica”. Domaćin radionice bila je Osnovna škula „Bratstvo i jedinstvo”, a mentor i edukator radionice bio je **Stipan Budimčević** iz BKC „Lemeški Bunjevci”.

On je, zajedno sa dicom i učiteljicama, pripravljo figurice od tista kojima se tradicionalno ukrašava božićnjak. Bila je to prilika i da se divani o ovom običaju i kolaču koji je jedinstven u svitu.

Budimčević je tom prilikom detaljno opiso način pripravljanja božićnog kolača, te je i dici prikazo kako se izrađivaje figurice poput ptica, ovaca, ružica... Dica su sa velikom pažnjom slušala divan edukatora, a onda su sa radošću i zadovoljstvom pravila figurice od tista. Napravljene figurice je svako dite odnelo kući, bio je to lik ukras za božićni kolač, al i motivacija i prilika da se bunjevačka tradicija prinese na nove naraštaje.

U radionici je učestvovalo trinajstoro dice prvog razreda, sedmero dice četvrtog, te šestero dice drugog razreda, zajedno sa učiteljicama **Verom Blečić, Anamarijom Bošnjak** i **Brankicom Asić**.

N. S.

U OŠ „ĐURO SALAJ" ODRŽANA „BOŽIĆNA RADIONICA"

Uvik zanimljiva nastava

U vrime prid Božić u bunjevačkoj zajednici je bilo tušta radionica koje su bile posvećene pripravljanju za ovaj blagdan, a dici su najprimerenije bile one vezane za izradu božićnjaka – tradicionalnog kolača. Upravo je jedna od radionica održana i u Osnovnoj škuli „Đuro Salaj", nuz goste iz OŠ „Sečenji Ištvan" i OŠ „Sveti Sava", a u organizaciji UG „Bunjevački omladinski centar".

– Po tradiciji svake godine radimo ovake radionice, a dici je uvik zanimljivo naučit štogod novo. Upravo su ova dica obogatila svoje znanje o ovoj tradiciji, al će sigurno moć štogod od naučenog uradit i kući. Oni koji su došli prvi put su oduševljeni, a i oni koji su već bili dio ovaki radionica mogu obogatit svoje znanje vezano za nigovanje bunjevački običaja za Božić. Primetili smo da je interesovanje za ovake radionice sve veće, a imamo sriću da nam u svemu pomaže Marija Bošnjak, koja je poznata po nigovanju tradicije izrade božićnog kolača. Tušta su nam pomogli i Jelena Vukčević i Dragan Kopunović koji su sarađivali sa nama – divanila je **Tamara Babić**, u ime UG „Bunjevački omladinski centar".

Marija Bošnjak

Jelena Vukčević

Dici je svoje znanje o izradi božićnjaka prinosila **Marija Bošnjak – Maca**, a bila je to prilika i da dicu uputi za običaje vezane nuz Svetu Lucu, ko i za Materice i Oce. Dica su, naravno, upijala svaku njezinu rič i svaki potez, a kući su očla puna lipi utisaka.

– Na bunjevački iđem jer su mi i mama i tata Bunjevci, pa sam želila nastavit tradiciju. Pripravljamo se za dan kad slavimo rođenje Isusa, a onda smo tom prilikom pravili božićnjak – kazala je **Milica Perčić**, dok **Zdenko Đurašević** dodaje:

– Pravili smo figurice malog Isusa, njegovi roditelja, životinja koje su ga grijale kad se rodio. Ovo nije prvi put da sam na ovakoj radionici, učestvovo sam i ranije i ovo je jedan zanimljiv sadržaj na časovima bunjevačkog.

Vridnu dicu je po okončanju radionice obradovo pravi-pravcati Dida Mraz koji je nuz čestitke dono i poklone pripravljene od strane Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

N. S.

UG „BUNJEVAČKI OMLADINSKI CENTAR" ORGANIZOVALO RADIONICU PRID BOŽIĆ

Vridna porodična okupljanja

I za Udruženja građana „Bunjevački omladinski centar" je još jedna radionica vezana za bunjevačke običaje prid Božić. Održana je na „salašu" **Mirka Bajića**, a okupila je dicu koja su bila željna novi saznanja o tradiciji Bunjevaca.

Nuz pomoć moderatora – **Marije Bošnjak** i **Stipana Budimčevića**, dica su mogla saznat više o tradicionalnom kolaču – božićnjaku, učestovali su u izradi figurica, al su čuli i o običajima za Materice i Oce.

– Kroz Advent se pripravljamo za Božić, a prid ovaj velik blagdan imamo Materice i Oce. To su dani kad se iđe čestitat, ima tu i recitacija, a dici su kadgod slidovali tradicionalni pokloni – jabuke, orasi i maramica – kazala je Marija Bošnjak, te se osvrnila na izradu božićnjaka.

– Na božićnjak moraje ić mali Isus, Blažena Divica Marija, Sveti Josip, ruže, ovce i ptice, i to je u centralnom dilu, dok sve ostalo što pravite mož ić okolo – volovi, magarac, kokoška sa pilićima, svinjče. Kolač se pravi od „oplenca" i križa na gornjem dilu. Prija pečenja se kolač prima-

že jajetom, a jajetom, el samo biljancetom, primažu se i figurice. Kadgod se božićnjak pravio na Badnje jutro, a svi mi volimo imat božićnjak na ovakim okupljanjima kad čekamo Isusovo rođenje.

Radionica je održana u subatu, 10. decembra, a u sklopu projekta „I mi smo tu". **N. S.**

AKTIVNOSTI UG „BUNJEVAČKO KOLO" - SOMBORSKE ZIMSKE ČAROLIJE

Pravili čestitke od slame

Radionica izrade čestitki od slame u organizaciji Udruženja građana „Bunjevačko kolo", ko jedan od brojni programa u okviru manifestacije „Somborski zimski čarolija" održana je u petak, 6. januara, u prostorijama Dičijeg odiljenja somborske varoške biblioteke „Karlo Bijelicki".

Slamarske umitnice „Bunjevačkog kola" u ulogi mentorki, **Ilonka Bogišić** i **Ksenija Vuković**, upoznale su positioce radionice, zainteresovane mališane, a i njeve roditelje, otkrivajuć im male tajne slamarenja i upoznavši ih sa samim

procesom pripravljanja slame za postupak obrade i oblikovanja u prigodne motive.

Radionicu je, tokom prijapodneva, positilo desetak mališana sa roditeljima i na obostrano zadovoljstvo, mentora i polaznika, nastali su prvi radovi – božićno-novogodišnje slamarske čestitke.

„Somborske zimske čarolije" je tradicionalna manifestacija koja bogatim kulturno-umitničkim, edukativnim i muzičkim programima, počima s prvim danima zimskog raspusta i traje sve do kraja januara. Slamarske radionice su, već nikoliko godina, dio ovog zanimljivog programa koji u cilju što kreativnijeg i lipšeg zimskog perioda, prija svega naminjenog najmlađima, organizuje „Turistička organizacija grada Sombora". Info:

UG „Bunjevačko kolo"
Sombor

DOBROJ DICI U KUD „ALEKSANDROVO” I KUDŽ „BRATSTVO” STIGLI PAKETIĆI PRID KRAJ GODINE

I folkloraši čekali Dida Mraza

Nije tajna da se kraju godine najvećma raduju dica, pogotovo ona koja su bila dobra. A šta kazat za dicu koja su redovno išla na probe i imala lipe nastupe tokom cile godine – nego da su bila baš taka – zdravo dobra. Kako bi dicu okupili, al i njeve roditelje, pa i nagradili i počastili, u Kulturno-umitničkom društvu „Aleksandrovo” i Kulturno-umitničkom društvu železničara „Bratstvo”, iskoristili su svoje brojne veze stečene kroz putovanja i nastupe te su u goste pozvali, glavom i bilom bradom – Dida Mraza.

Novogodišnja priredba u KUD „Aleksandrovo” spojilo je na jednom mistu i dicu i roditelje, bivše folkoraše.

– Uvik mi je zanimljivo vidit moje folklorce, a dobro je i da se naša dica druže. Moj sin je još mali, al je dobro da upoznaje drugare. Ovo mi je simpatično i fala Vesni koja nas okuplja i na ovaj način – kazala je **Svetlana**

Sobin Ilišković, dok **Ana Ušumović** dodaje:

– Dica su još mala, prošle godine su se malo bojala Dida Mraza, al je sad već bolje. No, kada vide da stiže kaki poklon, onda je to uvik razlog za radost. Svakako, svi mi imamo priliku da se vidimo, evociramo nike uspomine.

Zajedno se dvi mame slažu:

– Čini se da se mi stariji više radujemo ovim okupljanima, sa nadom da će se i naša dica jedared ovako okupljat.

Vesna Takač iz KUD „Aleksandrovo" dodaje kako je ovo bila završna aktivnost u 2022. godini, te da je to i znak za početak kratke pauze.

– Ovu tradiciju smo započeli još ranije, al nas je korona kriza malo spričavala niko vrime, a sad nema razloga da se opet ne okupimo i radujemo zajedno sa najmlađima. Očekivamo i više dice naredni godina, i ovo će sigurno ostat naša tradicija. Lipo je svakako da se okupimo na kraju godine, čestitamo jedni drugima Božić i Novu godinu, razminjivamo utiske, te se spremamo za novu sezonu koja kreće oko 20. januara.

U KUDŽ „Bratstvo" dica su s nestrpljenjom čekala Dida Mraza. Radili su svi naporno tokom cile godine, brez pauze, a Dida Mraz tako dobru dicu nije mogo zaobać.

– Mlađi učesnici su pripravili prismice, dok su stariji pripravili dvi pridstave. U prvoj „Novogodišnja želja", divanimo Dida Mrazu naše želje, dok u drugoj „Pismo Dida Mrazu" dvi drugarice se pripiru dal je pismo veliko el nije. Mislim da smo se dobro snašli svi, dosta smo se svi brzo pripravljali – objasnila je **Tamara Kanalaš**.

Kako ističe **Antuš Romić** iz „Bratstva" 2022. godina će sigurno ostat dobro zapamćena.

– Godinu ćemo pamtit po velikom broju nastupa, a 2022. godina je donela priko 50 nastupa što smo davno imali. Zato i radimo, niko se nije bunio iako je bio ovaki tempo, od 20. janura do 11. decembra nije bilo dana pauze. I svi su to dobro izneli, od najmlađi do najstariji. Imali smo i veliku podršku roditelja.

Po dobrom će godinu pamtit i **Mina Stanić** i **Stefan Stanković**.

– Pamtiću godinu po mojim drugarima, po brojnim nastupima, al i po ovoj završnoj priredbi. Lipo je kad se okupimo, vidimo i zaključimo godinu – divani Mina, a Stefan dodaje:

– Godinu ću pamtit po svim putovanjima kojima smo imali, pogotovo onda kad smo putovali u Bugarsku. Pamtiću godinu i po nastupu za Dužijancu, a bilo je to još dosta zanimljivi gostovanja.

Ređale su se posli novogodišnje želje najmlađi folkloraca: ***„Moja želja za da svi budu srićni, da nema negativni osićanja, i da sve bude pozitivno"; „Želim da svi budu zdravi i srićni u 2023. godini i da svima bude dobro"; „Svim mojim drugarima želima tušta petica, a svima zdravlja i sriće"...***

N. S.

ODRŽAN GODIŠNJI KONCERT KUDŽ „BRATSTVO”

Zasluženi aplauzi

Ako je sudit po aplauzima publike, godišnji koncert Kulturno-umitničkog društva železničara „Bratstvo” je u potpunosti uspio. Nakon programa koji je trajo oko dva sata, s tri ansambla „Bratstva” i nuz goste iz Obudovca i Čuruga, utisci organizatori su pozitivni.

– Iza nas je još jedan godišnji koncert, to je naša tradicija na kraju svake godine. Svake godine je sve više i više publike, a svi možemo bit zadovoljni kako je sve ispalo. Zafalio bi se svima koji su učestvovali, a veliku zafalnost dugujemo roditeljima naši fokloraca. Oni nam uvik tušta pomažu, a ovog puta su to radili viš neg ikad. Jer, jedni bez drugi ne možemo, svi radimo u cilju boljitka sve dice – pripovida **Antuš Romić** iz KUDŽ „Bratstvo”.

Svaki ansambl se pridstavio s više koreografija, a med njima su bili i noviteti.

– Izvođački ansambl je imo pravu premijeru, bile su to „Igre iz Beogradske posavine”, omladinski ansambl je prvi put igro „Igre iz Šumadije”, dok su najmlađi prvi put igrali „Igre iz Gruže”. Kako dica rastu, tako im i usložnjavamo program. Svi su se lipo pokazali.

U „Bratstvu” su, posli koncerta, imali još pripreme za završnu priredbu za najmlađe članove u okviru koje ih je positio i Dida Mraz, a već se „kuju” planovi za nove izazove.

– Slidi nam kratak odmor do polovine januara, a posli krećemo s radom. Imamo već i nike pozive, kako za nastupe u Srbiji, tako i u inostranstvu, Sarajevo, Grčka... Kad krenemo s radom u novoj godini napravićemo plan, pa onda krećemo dalje – dodaje Romić.

Učesnici koncerta su se tokom većeg dila godine pripravljali za završnicu. Tako je **Dragomir Mijatov** istako kako su ovo posebni momenti:

– Ovaki koncerti nose priliku da pokažemo sve ono što smo radili tokom godine, a prithodi veliko iščekivanje. Možda je malo teže igrat prid domaćom publikom, al je svakako lipše nastupit prid dragim osobama, dok **Aleksandar Mijatov** nastavlja:

– Od juna radimo na pripremama za ovaj koncert. Trudili smo se da se što bolje spremimo, jel su ovi koncerti štogod posebno, i uvik prid mnogo publike.

Za **Anđelu Višnić** i **Jovanu Bačikin** folklor je zanimljiv zbog putovanja, nastupa i druženja.

– Volimo nastupat, i to je u folkloru štogod najlipše, a tu je i druženje. Imamo i prijatelje u škuli, al ode se nikako više družimo, možda zato što imamo više vrimena.

Zadovoljni su bili i gosti, **Vladimir Petrović**, umitnički rukovodilac „Prela” iz Čuruga, ističe:

– Saradnja je počela od nedavno, „Bratstvo” je bilo gost na našem kampu u Čurugu. Radimo u više sekcija, najbrojnija je folklorna, al su tu i pivačka, tamburaška i ostale sekcije...

Milan Nikolić iz „Prosvete” iz Obudovca nada se nastavku saradnje, i u 2023. godini koja nosi nove izazove.

– Učestvovali smo zajedno na nikim manifestacijama, poput u Valjevu. Tako smo došli u kontakt, a kad smo mi pravili smotru folklora prošle godine, uspostavili smo komunikaciju, jer vidimo da imamo slična razmišljanja, način rada, čuvanja tradicije...

N. S.

KUD „ALEKSANDROVO” ODRŽALO GODIŠNJI KONCERT

Nastavili di su zastali

Početkom decembra prid svoju publiku izašli su foklorci Kultuno-umitničkog društva „Aleksandrovo”. Šta znaju i šta su naučili, i oni i njevi gosti, pokazali su u sali „Nepkera”, a svi su željno čekali nastup, pa i s malo treme. Jeste, nisu zaboravili igrat, radili su u svojoj sali, al je sve ono što se izdešavalo u proteklom periodu uticalo da se nike tradicije privrimeno pauziraje.

– Imali smo pauzu, nismo održavali godišnji koncert, jel je taka bila situacija, globalna pandemija je uticala i na folklorna društva. Iako nam je prošle godine bio jubilej – 45 godina postojanja, nismo mogli održat koncert. Zato sad, godinu kasnije imamo priliku opet se prikazat našoj, domaćoj publiki – divani **Tihomir Vrbanović**, pridsidnik KUD „Aleksandrovo”.

Publika je na sceni vidila ono na čemu su vridni foklorci radili tokom cile godine, a poslidnji miseci su doneli pojačanje tempa rada i ciljano pripravljanje za nastup u Subatici.

– Od septembra smo fokusirani na ovaj nastup i tako smo se pripravljali. Bilo je tu i bolesti, otkazivanja, al je bilo i dosta oni koji su uspili iznet čitave pripreme. Uspili smo se „skockat” i izać prid publiku. Nije ovo bio zdravo velik koncert, al nam je bio značajan. Izašli smo iz sale posli dvi godine, vidili smo da smo i dalje u formi, te ovake koncerte možemo i dalje imat u našim planovima za 2023. godinu – kazala je **Vesna Takač**, rukovodilac Folklorne sekcije u KUD „Aleksandrovo”.

Nuz ansamble domaćeg – KUD „Aleksandrovo”, publiku su se pridstavili i gosti, jel, folklor je upravo po tom poznat – da stvara velika prijateljstva med folklorcima, pa i udruženjima.

Slađana Babin je pridstavila saradnju koje KUD „Stevan Sremac” iz Sente niguje sa KUD „Aleksandrovo” već niz godina.

– Mi smo prijatelji i više od deset godina i zdravo se lipo družimo. Zajedno smo i putovali često, dilili smo sve one najlipše folkloraške momente. U našem radu nigujemo srpske igre, al kako smo u Vojvodini, onda je normalno da u našem opusu imamo i mađarske, bunjevačke, makedonske igre...

Iz KUD „Stevan Kaćanski Bart” iz Srbobrana pridstavila se **Dragana Mijić**. I ona je potvrdila da prijateljstvo sa KUD „Aleksandrovo” dugo traje.

– Već sedam godina dolazimo na koncerte koje organizuje KUD „Aleksandrovo” i u tom periodu imamo sjajne odnose. Slučajno je počelo sve, al jednom sklopljeno folklorno prijateljstvo traje i danas.

I ko što traju dobre veze med društvima koja niguju folklor, još čvršće veze, čini se, postoje med samim foklorcima koji su, nuz muziku, igru i dobro raspoloženju u stanju savladat sve izazove, pa i prinudne pauze koje su, nadaje se svi, iza nas.

N. S.

KROZ ŽIVOT BUNJEVACA

Zimsko vrime ima svoje lipote

Zakoračili smo u još jednu novu godinu, i opet se sićamo vrimena kad su se naši Bunjevci prija tušta godina doselili u ove krajove i kako njim je život bio težak, sve do sloma Turaka. I u teškim uslovima Bunjevci su oduvik čuvali i nigovali svoj divan – ikavicu, svoju kulturu, svoju prilipu nošnju koja je na daleko poznata. Svoje običaje, pisme i igre, svoju viru i svece po redu Bunjevci su čuvali još i onda kad njim je to bilo zabranjivano. To se prinosilo s kolina na kolino, nek mladi dobro ubardaje ko su i šta su, da ni za šta ne svitu ne odbace svoje pa prime tuđe. Stariji su mladima kazivali: „Tuđe poštivaj, al svojim se diči".

Svr godine

U noći izmed stare i nove godine se nikud nije išlo, to je vrime kad se završava zlo i dobro iz stare godine. Svaki je imo za čega zafalit Bogu, za zdravlje, sriću i druge darove koje je imo u Staroj godini. Čeljad su jedni drugima čestitali u Staroj godini. Uveče se kuvala večera slična ko na Badnje veče, zato se i zvalo Mali Božić. Nova godina je prvog januara, to je porodični svetac koji se slavio većinom u porodici. Čeljad su jedni drugima čestitali Novu godinu, odgovaralo se: „Uvik živi i zdravi bili". Kuvala se svečana užna, ima ko se držo običaja da za Novu godinu kuva svinjsko meso i glavu. Kažu svinjče rije, pa gura zemlju naprid, pa će i imanje ić naprid, a kokoška čeprka po zemlji, pa leti na sve strane, pa će se tako i imanje razilazit na sve strane.

Drž se uvik roda svog, pa će sriću dati Bog

Domaćica kad vidi da iđe svit iz crkve uzme bili čaršav na kojem se večeralo na Badnje veče, pa ga trese o grane voćaka, da zdravo procvataje ko da su pokrivene bilim čaršapom. Jabuka se izvadi iz bunara, koja je tamo spuštena na Badnje veče. Ako je jabuka zdrava i čeljad će bit zdrava, a ako se počela kvarit, kogod će bit bolesan u toj godini. Jabuka se podili na toliko strana koliko će bit čeljadi na užni. Ispod grane se uzme božićnjak, pa se ide misto kruva. Kuvala se svečana užna, a Nova godina se slavila kod kuće, ni mladi nisu išli nikud uveče. Drugog januara se raskitila grana, dici se podili salonski šećer, a drugi ukrasi se metnu u škatulje i ostave za drugi Božić. Slama se iznese, potare se prašina, a doli se soba podmaže žutom zemljom, žito se podili josagu. Petog januara je „vodokršće", po crkvama se svetila voda, a svete vode je kadgod bilo u svakoj kući i u svetnjači koja je visila na zidu kod vrata. Mame su dici prid spavanje napravile križ na čelu svetom vodom.

Tri kralja – Bogojavljenje je svetac šestog januara, onda je dozvoljeno pravit veselje sa svirkom i svatove. Na Tri kralja je obično zdravo zima, pa se kaže da se u svitu smrznu tri čovika. Kaže se i: „Ako nije januar u snigu, teško njivi i vinogradu u brigu", „Januarska kiša sve usive šiša". Ako s kuće vise ledene sviće, kaže se da će bit tušta kuruza, ako na Svetog Vinka bude vode u vagašu, biće tušta vina.

Zemlja stara, zimi se odmara

U januaru se kadgod nije ništa radilo na njivama, stari su kazali: „Zemlja stara, zimi se odmara", ko što je svit i josag najviše odmaro zimi. I zima ima svoje lipote za uživanje, pogotovo kad napada snig, a na drveće se navaća inje, pa sve sjaji i blista od lipote. Kadgod naši prici nisu nikad nigdi išli na zimovanje ko danas, već su uživali na snigu kod svoji salaša. Dica iz varoši su dolazila na salaš kod rodbine, da tu provedu zimski školski raspust. I zime su kadgod bile drukčije neg danas. Napado bi debo snig, a po danu se pokaže Sunce, pa ne bude zdravo zima. Snigu su se najviše radovala dica, lipo su se znali sigrat. Pravili su velikog snigovića, klizali se sa smetova. Od daščica su pravili skije koje su se lako klizale, a pomoću štapa su se oslanjali. Pa šta bi mogo poželit bolje zimovanje od ovog na salašu, koje ne košta novaca? Kad malo otopli, jedan kočijaš upregne konje u sonca, da se malo protrču, pa skupi dicu iz komšiluka da se sankaje, konji jure, ko da lete, da dica uživaje.

Lucin kalendar

Kad je prošla Nova godina, ljudi su gledali Lucin kalendar što su pisali od Luce do Badnjeg dana, pa su po tim jesapili, kaki će koji misec bit. Snalazili se se u svemu kako su umili i znali. Određivali su vrime po znakovim Sunca, miseca i zvizda na nebu. To se prinosilo s kolina na kolino i to je trajalo tušta godina, dok nije bilo radio aparata di su mogli čut prognozu vrimena. Pratili su Misec noćom i gledali kaki krug ima okolo pa su potom jesapili kako se vrime mož očekivat. Ako je na zapadu pridveče nebo crveno, sutradan će duvat viter; ako Sunce izađe u vedro, pa ga brzo pokrije oblak, taj dan će padat kiša; kad su muve opasne, kad se mravi skupe u čopor, kad se vrepci kupaje u prašini, to je znak da će uskoro padat kiša; ako divlje guske lete na dolnjak bit će zima, a ako lete na gornjak vrime će otoplit; ako zvizde trepere bit će zdravo zima; ako dim iz odžaka iđe zdravo gori biće vedro i ladno; ako su se tri subote ne pokaže nimalo sunce biće rodna godina.

Vrime disnotora

Januar je misec kad se najviše pravio disnotor, di je najviše čeljadi tamo se klalo više svinja. a kadgod su svinje palili sa slamom. Muškarci su se dogovorili šta će ko radit, ložili se u dvi katlanke, u jednoj se grijala voda, a u drugoj se kuvala obara. Žene su načistile bilog i crnog luka, pa su prale tanka i debela criva. Domaćica je nastavila kuvat paprikaš u velikoj kastroni, pa kad se skuva, nosila se dvojitroji komšijama zdilica disnotorskog paprikaša. Posli užine se peklo fanaka. Večera bila uvik slična, cakom-pakom čorba, pečena divenica, krvavica i meso. Posli večere su dolazili mladi, pa su pivali, igrali i veselili se, a stariji su uživali. To su bile zimske radosti. **A. V. K.**

Sveci koji se spominjemo

Novu godinu slavimo prvog januara, što su naši stari znali kazat: „Došla nam je novina i blažena godina". Drugog januara slavimo i Blaženu Divicu Mariju Bogorodicu. Po crkvama su se služile svete misec, di se moli za mir, da nova godine bude svem svitu godina mira brez razlike, na viru boju kože i nacije. Ime Isusovo slavimo trećeg januara, to je dan kad odneli malog Isusa da se obriže, po Mojsijevom zakonu, i nadili mu ime Isus, kako ga je anđo nazvo, još prija njegovog začeća.

Bogojavljenje – Tri kralja slavimo šestog januara, taj je svetac stariji od Božića, jel je taj događaj još u Starom zavitu objavio Bog priko proroka zato se i zove Bogojavljenje. Proroci su poricali da će se rodit nebeski Kralj, spasitelj svita koji će spasit svit od briga. Na Dalekom istoku ljudi, naučenjaci koji su proučavali zvizde, primetili su jednu zvizdu, koja je bila drugčijeg sjaja od drugi, i bila je malo niža. Tako su tri naučenjaka, jel u to vrime bilo malo učeni ljudi, Gašpar, Melkior i Baltazar, krenili vidit šta se to trevilo i di se rodio nebeski kralj. Uzeli su poklone, zlato, tamjan i smirnu – ulje za poslidnju pomast. To je bio zdravo dugačak teža i naporan put, u nepoznatu zemlju. Putovali su na devama koje su mogle dugo izdržat brez rane i vode kroz pustinju. U to vrime je kralj Herod vlado Jeruzalemom, od Judeje do Samarije i Galileje. Tri kralja su se raspitivala di se rodio nov kralj. Kad je Herod to čuo, zdravo se poplašio i uznemirio da sad on neće više bit kralj. Kazo je mudracima: „Kad ga nađete, javite meni da mu se i ja odem poklonit". Tako je kazo, al je drukčije mislio, tio je ubit tog novorođenog kralja. Zvizda koju su mudraci vidili dovela ji je do Betlehema i zaustavila sa više štalice di se Isus rodio. Oni su u snu bili upućeni da se ne vraćaje istim putom u svoju zemlju. Kad je kralj Herod vidio da su ga mudraci privarili, zdravo se rasrdio pa je u svojoj kraljevini naredio, da poubijaju svu mušku dicu od dvi godine pa naniže, pa je mislio da je Isus ubijen. Al je Sveti Josip prija tog s Marijom i Isusom pobigo u Egipat, di su ostali do Herodove smrti.

Svetog Pavla apostola slavimo 25. januara. On je piso poslanice svim narodima još kad je bio u zatvoru.

A. V. K.

BUNJEVAČKA ZDILA

Jača rana

Svinjska čorba

1 kila svinjskog mesa s košćuricama
1 peršin
po celera
2 šargaripe
1 glavica crnog luka
20 deka domaći krpica
malo začina i papra

Meso oprat i metnit nek se kuva u 3 litre vode. Kad provrije pomećat očišćen zeleniš i na blagoj vatri kuvat. Kad se meso skuva, procidit čorbu pa usut krpice, papra po ukusu. Meso i zeleniš vruće iznet na astal nuz sos od višanja.

Meso u saftu

Kila i po svinjske šnicle
3 kašike masti
3 kašike brašna
3 češnja bilog luka
malo papra u zrnu
lovor i malo soli

Šnicle izlupat, pa svaku uvaljat u brašno u koje smo metnili soli. Šnicle mećat na vruću mast u tiganj, kad počme rumenit, privrnit na drugu stranu. Izvadit šnicle i slagat u drugu činiju, pa kad se sve pomeću nalit i mast di su se dinstale, dodat dvi čaše vode, isickan bili luk, papar i lovor. Poklopit, pa ostavit na kraj šporelja nek prokrčka. U istoj činiji iznet na astal nuz kaku salatu.

Doboš torta

Za kore:
6 jaja
6 kašika šećera
6 kašika brašna
malo praška za pecivo

Umutit žumanca sa šećerom, dodat brašno s praškom za pecivo i umućeno biljance, pa u većoj tepciji ispeć 3 kore, koje se rasiku da se dobije 6 kora.

Za krem:
4 jajeta
25 deka šećera
15 deka čokolade
1 margarin

Umutit jaja sa šećerom, pa dodat rastopljenu čokoladu i kuvat na pari. Kad se proladi, umišat umućen margarin, pa pomazat 5 kora i okolo tortu.

Karamel:

20 deka šećera metnit da se topi na laganoj vatri. Kad dobije boju, skinit sa šporelja, dodat dvi i po deke margarina, malo soka od limuna. Kad se sjedini, vruće salit na gornju koru, pa oma nožom zasić komadiće kako će se sić kad se oladi.

A. V. K.

NEVENKA BAŠIĆ PALKOVIĆ, BIBLIOTEKAR SAVITNIK I KUSTOS (VIII DIO)

Istorijat periodike kod Bunjevaca od 1868. do 1944. godine

U okviru obilužavanja jubileja i 200. broja naši novina donosimo nastavak priloga o informisanju kod Bunjevaca objavljenog u Zborniku radova sa simpozijuma „Kultura i identitet Bunjevaca" održanog u Novom Sadu 18. februara 2017. godine, urednika dr Drage Njegovana

List Neven je pokrenut oma po oslobođenju 1918. godine ko jedini jugoslovenski dnevni list pod uredništvom dr Jose Prčića, advokatskog pripravnika i nuz učešće bunjevački i srpski intelektualaca koji oduševljeno sarađivaje u oslobođenoj Subatici: Mijo Mandić, Šandor Rajčić, Lazar Stipić, Stipan Vojnić Tunić, Mara Malagurski, Josip Vuković Đido, Olga Stanković, Marko Protić i dr. Neven je pristo izlazit ko dnevni list 1921. i pritvoren je u nediljni list, organ Bunjevačko-šokačke stranke, a kasnije i Hrvatske seljačke stranke. Ko stranački list uređivalli su ga Mirko Ivandekić, Josip Vuković Đido i Mihovič Katanec.

Bunjevačke novine (1924-1927) bile su narodne radikalne stranke,

Nevenka Bašić Palković

na srpkom jeziku, al sa bunjevačkim urednicima: Lazar Stipić, Antun i Joso Šokčić, Nikola Matković, P. Stipić, T. Skenderović i dr. Kad su se nove Bunjevačke novine pojavile 1940-1941. bile su na ikavici, ko organ nezavisni Bunjevaca pod uredništvom dr Ivana Poljakovića, koji je na stranicama lista ostio potribu da zajedno sa svojim saradnicima više puti naglasi: „Bunjevci nisu Hrvati". Za Bunjevce u Mađarskoj je važno što su tokom 1924. godine u Budimpešt izlazile Bunjevačke i šokačke novine „društveni i gospodarstveni list za narod" pod uredništvom Josipa Magdalenića. U prvom broju, u programskom članku, se ističe da je zadatak lista „da na višim lipim jeziku otvoremi prid vami čarobno blago prosvite i znanja... da lipa naša bunjevačke i šokačka grana ne zasuši". Ovaj list je u Budimpešti izdavo Bunjevački i šokački narodni odbor, al je zbog pritiska državne vlasti list izlazio samo godinu dana i od njeg su sačuvana smo tri broja u Nacionalnoj biblioteki „Sečenji".

Bunjevački časopisi

Izmed dva rata 1933. godine pojavio se prvi pravi bunjevački časopis Bunjevačko kolo (1933-1936), „omladinski časopis za književnost i kulturu" s ciljom „da čovika od propasti stare bunjevačke narodne priče i pisme" 1 Izdavač je bio Albe Rudinski, urednik Balint Vujkov, a saradnici jugoslovenski orijentisani Bunjevci: Marko Peić Tukuljac, Blaško Vojnić Hajduk, Julije Tumbas, Franjo Bašić, Jovan Mikić, Barnaba Mandić io dr. Četvrti broj ovog časopisa je tematski i donosi narodne bunjevačke pripovitke koje su počeli sve više sakupljat: Balint Vujkov, Barnaba Mandić, Marko Peić T., Mara Đorđević Malagurski, uviđajuć značaj bunjevačkog usmenog narodnog stvaraštva i opasnost da ono nestane, ako se ne zabiluži i objavi.

(nastavlja se)

1 Joso Šokčić, Subatica pre i posle oslobođenja, Subatica 1934, 392-397.

MUZIČKO NASLIĐE BUNJEVACA

Božićne pisme

Koledarske pisme i kraljičke pisme su zdravo slične, jel se obadvi pivaje u obalasku kuća, čestitanja i darivanja od strane domaćina kakim poklonom. Običaj „koledo" (kolo – koledo – kalendar – novi kružni ciklus prirode) sačuvan je još iz paganski vrimena kad su se u ritualnom obliku izvodile mitske sigre.

KOLEDARSKE PISME

Oj junače – koledo.
Mlad delijo – koledo.
Ne krši se – koledo.
Ne lomi se – koledo.
Na divojke – koledo.
Gledajući – koledo.
Divojke su – koledo.

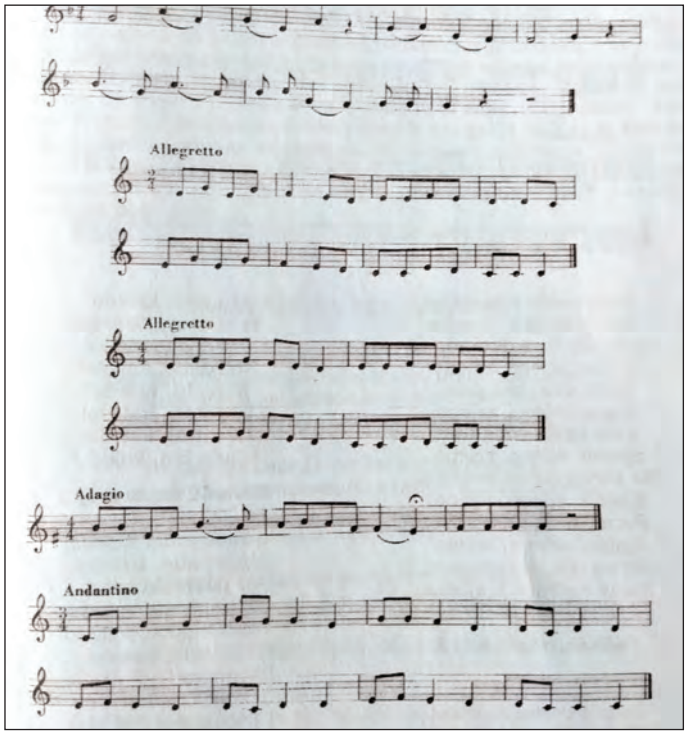

Ime koledarski pisama potiče od latinske riči „calendae" što znači povorka mladi koji na Božić iđu od kuće do kuće, igraje i pivaje pisme kojima se dočarava plodnost i bogastvo s pripivom „koledo".

Kolede su običaj koji se ubraja med božićne, a traje samo na Ivanje (na Svetog Ivana).

Koledarske pisme zabilužene na bunjevačkom području se pivaje u četvercima jednoglasno i skupno (a cappella), njevi napivi su ljupki, starinski i narodni, i vezani su uglavnom za familiju. U izvornom obliku se više ne izvode.

Vragometne – koledo.
Koga hoće – koledo.
Opčinitiće – koledo.
Koga neće – koledo.
Obljubit će – koledo.
Jer ti znadeš – koledo.
Na što staješ – koledo.
Il na granje – koledo.
Il na trnje – koledo.
Il na dušu – koledo.
Divojačku – koledo.
Na čast pisma– koledo.
I junaku – koledo.
„Danica" 1884.

T. B.

IN MEMORIAM

Marija Horvat

(1945-2023)

U Subatici je preminila i saranjena Marija Horvat, izmed ostalog i dugogodišnja saradnica „Bunjevački novina".

Rođena je 1945. godine u Aleksa Šantiću, ditinjstvo joj je bilo vezano za salaš, a lipa pisana, rič i slika bili su njezin izbor kroz život. Objavila je tri zbirke pisama, 1995. godine „Leptirica", 2004. godine „Ljubavi lutalice", a 2013. godine „Poetska duša". Knjiga „Promaja u pendžerima vrimena" virovatno je najpripoznatljivije, a drugo izdanje je objavljeno 2020. godine.

Svoje priloge, kako kroz tekst, tako i kroz fotografije, objavljivala je kroz prvi 65 brojova „Bunjevački novina". Kako je divanila, nije bila novinar, al se svoji tekstova nikad nije stidila, a najdraže su joj bile prilike kad je divanila s ljudima sa salaša:

„Taj period pamtim po ispunjenošću u susritu s ljudima koji su kadgod imali tušta komšija oko salaša, a tad su mi divanili da imaje samo rpe zemlje na mistima di su bili salaši. Pamtim i da su me svudak lipo dočekali, na Verušiću, Bikovu, Tavankutu... Samo jedared sam doživila da me sagovornik ne primi", sićala se Marija u tekstu objavljenom za prošlogodišnji jubilej – 200 brojova naši novina, pa je dodala: „Volila sam ljude, oni su mi 'otvarali dušu'. To su mi bile najlipše teme, kako za tekstove, tako i za fotografije koje su često ukrašavale naslovne stranice 'Bunjevački novina', pa i 'Tandrčka'".

Marija Horvat je saranjena na Kerskom groblju u Subatici.

SAVITI NUTRICIONISTE ZA ZDRAVIJI ŽIVOT

Ishrana, fizička aktivnost i odmor

Ivan Katančić
strukovni nutricionista - dijetetičar

Ako želite ostvarit optimalno zdravlje i da vam organizam funkcioniše ko dobro podmazana mašina, podjednako je važno obraćat pažnju i na vežbanje i ishranu i ta kombinacija je najbolji način da to postignete. Iako se često pridlaže da počnete sa malim prominama u načinu života, studije su zapravo pokazale da promina vaše ishrane i rutine vežbanja odjedared povećavaje šanse da postignete željene ciljove. Dakle, zašto je tako važno razmišljat o vežbanju i ishrani ko o paketu? Zašto jednostavno ne možete vežbat kako biste tonirali el ili manje, da biste smršali?

Jedan od glavni načina na koji vežbanje i ishrana iđu ruku pod ruku je da je i našim tilima potribno odgovarajuće gorivo kako bi trening bio efikasan i kako bi se ostvario maksimalan rezultat. Brez adekvatne količine kalorija i energije, osićaćete se letargično tokom treninga i oni neće bit tako efikasni. Manje količine rane će vam definitivno pomoć da izgubite težinu, al ako vaše tilo ne dobija potribne hranljive materije, na kraju

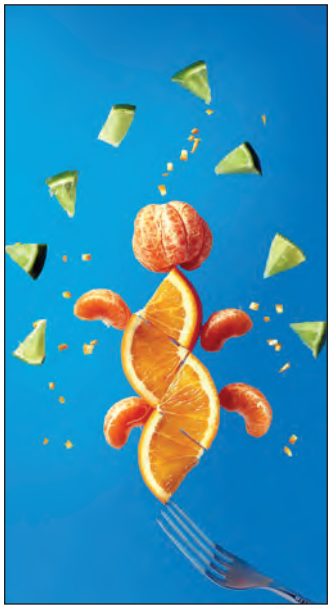

ćete se osićat razdražljivo i umorno, što će vam otežat pridržavanje načina ishrane i vratićete se u staru rutinu. Pravilno punjenje vašeg tila pomoće mu da radi najbolje tokom treninga i da funkcioniše normalno cilog dana.

Da biste postigli određeni tip tila dobijanjom mišića el gubitkom masti, sve se svodi na odnos izmed onoga što idete i načina na koji vežbate. Na primer, ako pokušavate dobit mišiće, poželićete povećat unos proteina i počećete dizat tegove. Protein je neophodan za izgradnju mišića. S druge strane, ako želite smršat, izvršili biste korekciju ishrane i vežbali bi samo malo više. Naravno, možete jedno brez drugog, al kombinacija će osigurat da vaše tilo brže sagoriva te kalorije i smanjiva tilesnu masnoću.

Svi znamo da je važno vežbat i dobro ist zarad opšteg zdravlje. Kombinacija zdravstveni koristi od vežbanja i konzumiranja rane bogate zdravim materijama mož učinit čuda za vaš um i vaše tilo. Na primer, mikronutrijenti koji ima u izobilju u povrću, voću, orašastim plodovima i drugim cilim namirnicama obezbeđivaje našem tilu neophodne vitamine. Dobijanje odgovarajući hranljivi materija u pravim porcijama u velikoj miri smanjiva šanse za razvoj raka, kardiovaskularni bolesti, gojaznosti, dijabetesa i drugi bolesti. Osim ishrane, vežbanje takođe pomaže u smanjenju stresa, povećanju nivoa energije, izgradnji jaki kostivi i smanjenju rizika od razvoja određeni bolesti. Kad se koriste zajedno, zdrava ishrana i rutina vežbanja mogu pozitivno uticati na vaš kvalitet života i pomoć da se produži životni vik.

Kad je u pitanju vežbanje, san mož igrat ogromnu ulogu u tom kako vaše tilo funkcioniše, raste i minja se. Dobar san je ključni dio vaše zdravstvene rutine. Dakle, ako već nemate zdrave navike spavanja, vrime je da se to promine.

Postoji određena debata o tom koliko je pravo vrime za spavanje odrasle osobe. Uglavnom se svodi na dužina sna od 6 do 8 sati. Naravno, znamo da je san važan za naše zdravlje. Naša budnost i raspoloženje su primarne stvari koje nam padaje na pamet ako nam nedostaje sna. Al, dal ste znali da je san važan za regulisanje centralnog nervnog sistema, ko i funkcije vašeg mozga? Spavanje takođe utiče na imuni sistem – na primer, ljudi koji spavaje manje od pet sati imaje skoro pet puta veću virovatnoću da će imat prihladu od ljudi koji spavaje sedam sati noćom. Dakle, što više spavate, bolje je vaše zdravlje.

Spavanje je vrime kad je koncentracija hormona rasta (koji doprinosi rastu i popravljanju mišića) u tilu najveća. Dakle, ako ste vežbali, bilo kroz trening snage, kardio vežbe el štogod slično, ključno je da se dobro naspavate i dozvolite svom tilu da radi svoj poso, da ojača i popravi! Da ne spominjemo, nedostatak sna mož uticat na snagu, zalihe energije i povećat rizik od povrida.

Kad se sve sumira vidimo koliko je bitno da se sve tri stavke zadovolje kako bi osigurali optimalne uslove za funckionisanje našeg organizma, zaštitu od bolesti i povrida i postizanje dugotrajnog zdravlja.

URUČENA PRIZNANJA SPORTISTIMA I KLUBOVIMA U TRADICIONALNOJ AKCIJI „SPORTISTA GODINE SUBOTICE”

Evo zašto je Subatica i dalje „varoš sportova”

U četvrtak, 22. decembra, u Velikoj vićnici Varoške kuće u Subatici, svečano su uručena priznanja u okviru tradicionalne akcije „Sportista godine Subatice”. Rič je o akciji koja je rođena u redakciji „Subatički novina” još 1961. godine, a koju danas zajedničkim snagama realizuju Grad Subatica, Sportski savez Subatice i nediljnik „Nove Subatičke novine”.

Kako je to i praksa u akciji, klubovi su putom anketni listića slali svoje pridloge, odnosno kandidate, a na sastanku žirija su izabrani najbolji. Velike prilazne pehare, namijenjene najboljem sportisti senioru i najboljem klubu Subatice, poneli su **Sebastijan Nađ**, rvač Spartaka, odnosno pridstavnici Ženskog fudbalskog kluba **Spartak** i Muškog odbojkaškog kluba **Spartak**.

Osim tog, nagrađeno je po deset najbolji sportista u kategorijama pionira, juniora i seniora, nagrađeni su najbolji klubovi, a posebnim priznanjima su darivani sportisti i sportski kolektivi za vridne rezultate, odnosno, jubileje proslavljene u tekućoj godini.

Rang-lista najbolji pionira u 2022. godini: 1. Nenad Zakić (jedrenje), 2. Matija Pižurica (boks), 3. Vuk Trišić (biciklizam), 4. Erik Marton (gimnastika), 5. Miša Nović (plivanje), 6. Lara Kadar (atletika), 7. Aleksandar Štajnfeld (džudo), 8. Nikola Radanović (mačovanje), 9. Melinda Utaši (boks), 10. Leon Ujvari (plivanje).

Rang-lista najbolji juniora u 2022. godini: 1. Lana Virc (tenis), 2. Elena Baić (odbojka), 3. Marko Pižurica (boks), 4. Sergej Čipak (veslanje), 5. Mateja Borojević (džudo), 6. Darijo Bašić Palković (atletika), 7. Nikola Koltin (plivanje), 8. Uroš Krstin (rvanje), 9. Filip Kulić (gimnastika), 10. Balaž Benčik Maša (dizanje tegova).

Nemanja Jungić, Tijana Filipović, Sebastijan Nađ i Stevan Bakić

Nenad Zakić, Lana Virc i Sebastijan Nađ

Rang-lista najbolji seniora u 2022. godini: 1. Sebastijan Nađ (rvanje), 2. Andrej Barna (plivanje), 3. Tijana Filipović (fudbal), 4. Tamaš Kajdoči (dizanje tegova), 5. Jasmina Nađ (kik boks), 6. Jovana Ilić (atletika), 7. Nina Šabić (gimnastika), 8. Andrija Vulikić (odbojka), 9. Kristina Boja (jedrenje), 10. Stefan Kostadinović (stoni tenis).

Rang-lista najbolji ekipa u 2022. godini: 1. Ženski fudbalski klub Spartak/Muški odbojkaški klub Spartak, 2. Rvački klub Spartak, 3. Kuglaški klub Spartak 024.

Posebna priznanja za uspihe i postignute rezultate u 2022. godini zaslužili su Branislav Mukić (konjički sport), Luka Vidović (stoni tenis), Ali Arsalan (rvanje), Tibor Fazekaš (hokej na ledu), Matija Nađ Olajoš (fudbal), Muški košarkaški klub Spartak, Dimitrije Anđelović, Anastasija Bobić i Parastreličarski klub Veteran.

Jubilarne nagrade u 2022. godini dobili su: Dragan Babić, Jovan Šarović, Milorad Ćopić, Fudbalski klub Čantavir, Konjički klub Bačka, Fudbalski klub Vinogradar, Fudbalski klub Bikovo, Klub podvodni aktivnosti Spartak.

Veterani koji su poneli priznanje „Milenko Brustulov” su Milan Bogić (džudo), Ištvan Priboj (plivanje) i Radovan Radulović (atletika).

Najvridnija priznanja – velike prilazne pehare Sebastijanu Nađu i pridstavnicima MOK „Spartak” i ŽFK „Spartak” uručio je **Stevan Bakić**, gradonačelnik Subatice, koji je tom prilikom kazo da svi oni koji se pitaje zašto je Subatica – „varoš sportova”, dođu na ovaku proslavu i vide kako su sportisti ove varoši bili dobri. Osvajali su niz medalja, od lokalnog, regionalnog i državnog karaktera, pa i do titula svitskog prvaka.

N. S.

I OVE GODINE DONOSIMO PROGNOZU VRIMENA PO „LUCINOM KALENDARU”

Promina klime je u toku

I ove godine čitaocima „Bunjevački novina”, donosimo dugoročnu prognozu vrimenski prilika, a na osnovu „Lucinog kalendara”. Rič je o jednom običaju kod Bunjevaca da se od Svete Luce, 13. decembra, do Badnjeg dana, 24. decembra, prati vrime, te da se na osnovu uočenog pravi prognoza za narednu godinu.

Dakle, kako je, na primer, vrime bilo baš na Svetu Lucu, tako će bit u januaru. Prvi dio dana prognozira prvi dio miseca i tako već sve redom. Ko i prithodni godina, vrime je pratio **Branko Pokornić** iz BKC „Bajmak”, a dodaćemo kako je protekli godina pridviđanje bilo prilično tačno.

Januar: U prvoj dekadi jutra ladna sa povrimenim mrazom i temperaturom ispod 0°C do -5°C, pomalo vitrovito, al brez padavina. Tokom dana pojava sunca, tokom cile dekade sa porastom temperatura i do +14°C . Potom zalađenje sa više vitroviti dana, al i dalje brez padavima. U drugoj dekadi jutra proladna sa temperaturama oko 0°C , brez vitra i padavina. Tokom druge dekade vrime stabilno sa povrimenim sunčanim periodima do 14. januara naglo zalađenje i do -10°C , moguća susnižica i snig. Sve do 20. i sa neuobičajenim dnevnim prominama temperature. Treća dekada nosi povećano zalađenje s jutarnjim mrazovima i temperaturom do -6°C. Tokom dana tmurno, oblačno, al i dalje brez padavina. Dnevne temperature oko 6°C sve do 27. januara kad dolazi do promina vrimena sa čestim padavinama, ledena kiša, susnižica i temperature noćom do -5°C , danjom do 6°C .

Februar: U prvoj dekadi ladna jutra sa mrazom i temperature oko -2 do -4°C. Tokom dana vitrovito, brez padavina, sa povrimenim sunčanim periodima i temperaturama i do 10°C . Druga dekada nosi prominljivo vrime. Jutra čas ladna, čas podnošljiva sa temperaturom i do 10°C . Tokom dana druge dekade ne očekivaje se nikake padavine, sridinom dana pojava sunčani perioda, posli podne moguće vitrovito tokom cile dekade. U trećoj dekadi na samom početku ne očekivaje se značajnije promine. Sridinom dekade moguća naoblačenja sa povrimenim padavinama slabijeg intenziteta sve do kraja miseca, s obzirom na vitrovito vrime tokom cile dekade. Temperature noćom od 0 do -3°C, priko dana od 6 do 10°C.

Mart: U prvoj dekadi jutra tmurna, vlažna sa temperaturama od 2 do 4°C. Tokom dekade česte mistimične padavine slabijeg intenziteta. Biće i češći promina vrimena, al sa dosta sunčani perioda i povišenim dnevnim temperaturama od 7 do 12°C. Druga dekada se bitnije ne razlikuje od prve, sotim da ima više sunčani perioda. Pri kraju druge dekade prisutno tmurno oblačno vrime sa ositnim padom temperature noćom. Tokom cile treće dekade temperature se kreću od od 0 do 5°C. Uglavnom prominljivo vrime sa čestim kratkotrajnim padavinama, pogotovo pri kraju miseca.

April: U prvoj dekadi jutra svežija, temperature od 3 do 5°C. Tokom dana vrime prominljivo sa porastom dnevni temperatura koje iđu i do 20°C. U drugom dilu dekade naoblačenje i padavine sridnjeg intenziteta nikoliko dana. Početak druge dekade nosi pristanak padavina i nailazi sunčani period sve do prid kraj druge dekade, nuz temperature od 22 do 25°C, a onda ponovo nailazi kišni period koji u vidu pljuskova traje sa prikidima nikoliko dana. Kraj treće dekade nosi toplije i stabilno vrime brez padavina, nuz temperature oko 26°C.

Maj: U prvoj dekadi jutra su friška, dani tmurni. Biće oblačno sa blagim vitrovitim periodima nikoliko dana, nuz temperature od 18 do 24°C. Kraj prve dekade nosi kišu sa povrimenim pljuskovima. U drugoj dekadi prvi par dana takođe će bit prominljivo sa povrimenim padavinama sridnjeg intenziteta, a onda slidi stabilizacija vrimena, porast temperature nuz blagi viter, sve do kraja treće dekade stabilno, brez bitni promina. Temperature od 22 do 26°C.

Jun: U prvoj dekadi jutra svežija, vrime suvo i sa štogod nižim temperaturama oko 20°C. Tako će bit sve do kraja prve dekade. U drugoj dekadi slidi stabilizacija vrimena, nuz sunčano vrime i malo više temperature oko 26°C. Tokom treće dekade ponovo blagi pad temperature, moguća kratkotrajna promina vrimena, mistimično slabe padavine, sve do prid kraj treće dekade.

Jul: U prvoj dekadi jutra su friška, a tokom prvi nikoliko dana biće oblačno, sa mogućim povrimenim mistimičnim padavinama slabijeg intenziteta. Potom slidi stabilno, sunčano i zdravo vruće vrime temperaturom iznad 26°C. U drugoj dekadi slidi blag pad temperature, a vrime će bit uglavnom stabilno i brez padavina. Treća dekada donosi nastavak stabilnog vrimena sa malo nižom temperaturom i povrimenim vitrovitim periodima, nuz temperature od 26 do 29°C.

Avgust: U prvoj dekadi jutra friška, tokom dana suvo i stabilno vrime, sa temperaturom oko 29°C. U drugoj dekadi blagi porast temperature iznad 30°C , i dalje stabilno, brez padavina. Treću dekada karakteriše suvo i postepeno tmurno vrime, sa štogod nižim temperaturama, al i mogućim mistimičnim povrimenim kraćim padavinama.

Septembar: U prvoj dekadi jutra svežija. Tokom dana biće suvo i stabilno vrime sa povrimenim vitrovitim periodima i temperaturom od 20 do 23°C. U drugoj dekadi suvo stabilno vrime brez promina vrimena, sa nešto višim temperaturama i do 26°C . Treću dekadu karakteriše takođe stabilno vrime sa blagim padom temperature.

Oktobar: U prvoj dekadi jutra

su malo ladnija, a tokom dana slidi sunčano stabilno vrime, brez padavina. U drugoj dekadi će bit stabilno vrime sa sunčanim periodima i temperaturama oko 24°C do 26°C. Sridinom treće dekade dolazi naoblačenje sa kišom. Do kraja dekade će bit prominljivo vrime sa čestim padavinama i znatnijim padom temperature na 15°C .

Novembar: U prvoj dekadi jutra su maglovita sa temperaturama izmed 5 i 10°C. Tokom dana mistimično se zadržava magla, a tek pri kraju dekade slidi blagi porast temperature, pa i iznad 15°C. U drugoj dekadi i do sridine dekade uglavnom stabilno vrime. Od sridine promina vrimena, biće oblačno sa čestim padavinama koje će potrajat i u trećoj dekadi, sve do kraja misca.

Decembar: U prvoj dekadi slidi nastavak padavina, sve do polovine prve dekade. Potom slidi stabilizacija vrimena sunčano, i otopljenje. Pa i temperature iznad 16°C. U drugoj dekadi nastavak stabilnog vrimena, nuz pojavu mistimično vitroviti dana. Treća dekada će proć brez veći promina, a čini se kako će proć još jedan Božić brez sniga.

Zaključak: Očigledno je da na ovim prostorima dolazi do promine klimatski uslova. Ostajemo uskraćeni za snig i zimu. Vrime u 2023. godini malo se razlikuje u odnosu na proteklu godinu, u drugom kvartalu, jel ima više padavina. Pridstoje bolji vrimenski uslovi za prolićnu sitvu. Lita su malo toplija, al nuz mogućnost povrimeni mistimični padavina slabijeg intenziteta. Jesen stabilna, dugačka i topla. Četvrti kvartal uglavnom vlažan, kišovit, al brez sniga. Sve u svemu, prid nama je još jedna prosična godina.

SPROVOĐENJE FITOSANITARNI MIRA U VOĆNJAKU

„Zrila" – zimska rizidba

Nakon opadanja lišća kod višegodišnji voćni zasada, priporučiva se primena jedne od najvažniji pomotehnički mira, a to je „zrila", el zimska rizidba. Ova mira je zdravo važna za regulisanje prinosa voća u narednoj vegetaciji.

Priporuka proizvođačima je da, prija izvođenja rizidbe, izvrše dezinfekciju alata i pribora. Dezinfekcija alata i pribora koji se koriste u rizidbi se mož izvršit potapanjom istog u rastvor varikine, el 5% rastvor bakarni priparata, el u kaki drugi dezinficijens.

Zrilu rizidbu triba iskoristit za uklanjanje stari, suvi grana, ko i dilova biljke koji su u vegetaciji bili zaraženi nikim od fitopatogeni bakterija (Erwinia amylovora, Pseudomonas syringe pv.syringe) el gljivica (Nectria galigena). Priporučiva se i uklanjenje mumificirani plodova koji su mista prizimljavanja različiti patogena (Monilinia spp.).

Zaražene biljne dilove potribno je odstranit sa stabla, iznet iz voćnjaka i zapalit.

U zasadima jabuke i kruške, koji su u toku vegetacije bili zaraženi gljivom prouzrokovačima čađave pigavosti lista i krastavosti plodova jabuke (Venturia inequalis) i čađave krastavosti kruške (Venturia pirina), pritpostavka je da se na opalom lišću nalaze pseudotecije ovi patogena, te triba izvršit tretman opalog lišća sa 5% rastvorom uree, u cilju razlaganja lišća, a samim tim i smanjenja infektivnog potencijala ovi patogena u narednoj vegetaciji.

Krečenje voćaka

Krečenje stabla pridstavlja miru zaštite od pucanja kore debla voćaka. Naročito su ositljive na pucanje kore kajsija, trišnja, šljiva, briska. Pravo vrime za izvođenje ove zaštitne operacije je upravo sad – tokom jeseni i zime. Primazivanje debla voćaka ima prvenstveno ulogu u zaštiti kore od pucanja. Do pucanja kore dolazi uslid nagli temperaturni kolebanja – promine temperature u kratkom vrimenskom periodu. Ovo je naročito izraženo kad nakon niski temperatura nastupi toplo vrime. Topao vazduh i sunce zagrijavaje deblo voćke. Zagrijavanjom debla dolazi do bržeg širenja tkiva ispod kore. Kora se širi mnogo sporije nego tkivo ispod nje, pa dolazi do pucanja kore. Tačka na deblu iz koje polaze osnovne – ramene grane je naročito ositljiva na temperaturne promine i sklona pucanju. Triba napomenit da raspuknuta kora zdravo teško el gotovo nikako ne zarasta. Pukotine nastale pucanjom kore pridstavljaju ulazna vrata za mnoge patogene organizme uzročnike trulenja stabla i propadanja voćaka.

Kako bi spričili sve ove negativne pojave, debla i ramene grane triba primazati rastvorom vidne boje. Vidna boja odbija sunčeve zrake, zagrijavanje debla je smanjeno, a samim tim smanjiva se i virovatnoća pucanja kore.

Smesa za krečenje voćni stabala se sastavlja po slidećoj recepturi: 5 kg gašenog el hidratisanog kreča – pridnost dati gašenom kreču, jel se smesa duže zadrži na stablu /duže traje/, 0.5 kg sumpora – uništava štetne glivice na kori i odbija štetočine. Mož se upotribit bilo koji fungicid na bazi sumpora koji se inače koriste u programu zaštite određeni gajeni biljni vrsta, 0.5 kg kuhinjske soli – so poboljšava lipljivost rastvora, voda – za spremanje rastvora potribno je dodat količinu vode da bi se dobila žitka smesa koja se četkom može nanosit na deblo. Pripravljeni rastvor triba odstojat 24 sata. Debla primazati od zemlje do rameni grana. Isto tako primazati i „čvorište" – misto odkaleg ramene grane polaze iz debla. Ukoliko na deblu već imamo raspuknutu koru, onda je potribno očistit trulu koru sve do zdravog tkiva i misto primazat rastvorom plavog kamena, el kakog drugog fungicida na bazi bakra.

Nikola Ostrogonac dipl.inž.
savitodavac PSSS Subatica

LJUDSKI ROD JE UVIK BIO OPSEDNUT ZNAČENJOM BROJOVA – PETAK 13.

Šta je istina, a šta mit

Kalendarsko pravilo je zapravo vrlo jednostavno po ovom pitanju, svodi se na jedno pravilo koje se uvik ponavlja. A pravilo kaže: ako misec počme nediljom, jedan petak biće 13. u misecu. U mnogim zemljama na svitu petak 13. je izbio na rđav glas.

Jedni kažu da ima veze s Templarima, drugi da ima veze sa nordijskom mitologijom. Kome virovat? Niki ljudi su oprezniji na ovaj dan, dok se niki bukvalno boje donet bitniju odluku u životu, sve u strahu da im baksuzni dan ne pokvari planove. Ovo uvirenje se toliko ukorenilo u zapadnoj kulturi da mnoge aviokompanije nemaje kapiju s brojom 13, malo bi se ljudi usudilo ukrcat u avion s nje. Ovaj trend čest je i kod projektovanja bolnica, koje neritko ne iđu dalje od 12 spratova.

Godina koja počne nediljom, imaće i petak 13. Nika do tri puta, a nika samo jedared. Ove godine, to će se ponovit dvared, u januaru i oktobru. U prošlom viku, tri puta u godini petak 13. se desio samo 1928., 1956. i 1984. Moždar jednu od ovi godina ne pamtite po dobrom. Petak 13. u 21. viku desio se tri puta u slidećim godinama: 2009., 2012. i 2015. U godima koje slide, triput će se ponovit petak 13. slideći godina: 2026., 2037. i 2040. Ko što smo mogli vidit petak 13. se relativno ritko ponavlja više puti u godini, al s njegovim nasliđom se jednostavno mora živit, stavove o ovom baksuznom danu malo je virovatno da ćemo kolektivno uspit izminit, a još je manje virovatno da se nikom ništa loše na ovaj dan neće desit.

Stvari u realnom svitu jednostavno ne funkcionišu u pravcu smirivanja praznovirja, pa valjda zato donosioci zle sriće po pravilu baštine zavidnu tradiciju na sve četri strane svita. Ako se bolje prisitimo minuli godina, moždar zaključimo da je ovo tušta puti za nas bio samo običan dan, što je već jedna mala, al važna pobida za racionalni pristup ovom fenomenu. Ako vam racionalno razmišljanje jednostavno ne iđe, ne lomite ogledalo na ovaj dan, bacite malo soli priko livog ramena, potkošulju obučite naopako, a kišobran nikako ne otvarajte u kući! **T. K. M.**

Horoskop za januar

Odnos prema sugestijama koje dobijate nije baš u duhu timskog rada, sigurni ste da će vaša ideja doživit realizaciju. Međutim, možete se opeć kod taki procina.

Elana ne manjka, al nemate viziju za šta vi zapravo radite. Nedostaje vam jasna strategija napritka. Ukoliko ne rišite ovo pitanje i motivacija mož zakazat.

Dok se drugi vrte u krug, vi koristite specifične okolnosti i to daje rezultate. Morate znat, također, da se prija, el kasnije, vraćate u tokovima u kojima ste daleko više energije morali uložit za uspih.

Ne postavljate sebi dovoljno često pitanja šta vas motiviše da ulazite u situcije di nemate puno izgleda profitirat. Iskoristite vrime prid vama da dođete do konsenzusa sa sobom po tom pitanju.

Postižete odlične rezultate, al nemojte se odavat pritiranom slavlju i ležanju na lovorikama. Izazova prid vama u ovom periodu biće još dosta, morate bit fokusirani.

Došlo je do nike vrste zasićenja kod vas, ne pokazivate volju za rišavanje problema koju ste imali ranije. Ovo je dobar period da malo usporite, al morate razumit da odustajanje nije opcija.

Otvaraje vam se mogućnosti koje ste ranije razmatrali samo teoretski. Tribaće još niko vrime da sebe uskladite u novu realnost. Tek tad bi bilo smisleno donosit odluke koje oblikuju budućnost.

Vidite jasno šta vam moraje bit prioriteti u bliskoj budućnosti. Međutim, štogod se uvik nađe na putu kad krenete radit. Zbog ovaki pehova ovo vam neće bit najproduktivniji period, al to vas ne oslobađa nikaki obaveza.

Niste imali jasnu sliku o tom šta i kako s problemima koji vam već duže vrime stvaraje razne neprijatnosti. Ovo je period kad će se štogod od tog izbistrit. Po inerciji rišavanja ti problema znaćete intuitivno kako rišit i sve drugo.

Donekle ste zadovoljni rezultatima iza vas, al uviđate da vaši potencijali od vas mogu napravit i uspišniju ličnost. Kako ćete to postignit, znaćete kad počnete tražit načine da to realizujete.

Sugeriše vam se da imate sve što je potribno za uspih, iz razni razloga vi te sugestije ne uzimate dovoljno ozbiljno. Postoje situacije kad skromnost ne smite sebi dozvolit, linija izmed prestiža i elementarni interesa često je tanka.

Za veliku neprijatnost smatrate situacije u kojima sve morate odlučivat sami, međutim, baš u takim situacijama ćete se nać u narednom periodu. Ovo je možda dobra prilika da savladate i taj bauk autoriteta.

I. V.

Želimo Vam srećne božićne i novogodišnje praznike !

KITE DOO Novi Sad
Međunarodni put 162 A
21233 Čenej, Novi Sad
Tel.: 021 400 525
E-mail: office@kitedoo.rs
fb.com/kitedoo
www.kitedoo.rs

KITE d.o.o.

www.kitedoo.rs

Nacionalni praznik Bunjevaca

Dan Velikog prela

povodom 20 godina postojanja Bunjevačkog nacionalnog savita

obilužava se u četvrtak, 2. februara, u restoranu „Spartak" u Subatici (u Ulici Petefi Šandora 8) od 19 sati

Program Prela:

- Izbor najlipše preljske pisme za 2023. godinu
- Izbor najlipše prelje za 2023. godinu
- Očekiva vas tradicionalna večera, za koju se brine osoblje restorana „Spartak"
- Cina karte uključiva večeru i konzumaciju pića tokom cile proslave

Nuz tradicionalni kulturno-umitnički program, nastupa
Tamburaški orkestar „Rujna zora"

Gosti Prela:
Dramska sekcija Kulturno-umitničkog društva „Aleksandrovo"
Članovi Ustanove kulture „Centar za kulturu Bunjevaca"

Informacije i rezervacije mogu se dobit na telefon
060/759-0-004
024/524-964
(radnim danima od 8 do 15 sati)

Cina karte je 2.000 dinara

Veliko bunjevačko prelo

2023.

„Dan Velikog prela – 2. februar"
nacionalni praznik bunjevačke nacionalne manjine